

“МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ”-иас

1992 оны 01 дүгэр сарын 13-ны өдөр
("Төрийн мэдээлэл", 1992 он, №01)

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ХҮНИЙ ЭРХ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

Арван зургадугаар зүйл

Монгол Улсын иргэн дараахь үндсэн эрх, эрх чөлөөг баталгаатай эдэлнэ...

5/өндөр наслах, хөдөлмөрийн чадвар алдах, хүүхэд төрүүлэх, асрах болон хуульд заасан бусад тохиолдолд эд, мөнгөний тусламж авах эрхтэй;

15/шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөтэй;

16/итгэл үнэмшилтэй байх, үзэл бодлоо чөлөөтэй илэрхийлэх, үг хэлэх, хэвлэн нийтлэх, тайван жагсаал, цуглаан хийх эрх чөлөөтэй. Жагсаал, цуглаан хийх журмыг хуулиар тогтооно;

“МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ”-иас

1993 оны 5 дугаар сарын 6-ны өдөр
("Төрийн мэдээлэл", 1993 он, №03)

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН БҮРЭН ЭРХ

9 дүгээр зүйл. Нийгмийн хөгжлийн бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх, хүн амын нийгмийн хамгаалалтын талаархи Засгийн газрын бүрэн эрх

5. Хүн амын бодлого, түүний дотор хүүхэд, залуучууд, эмэгтэйчүүд, ахмадуудын талаар төрөөс явуулах бодлого боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЗАСГИЙН ГАЗРЫН БҮРЭЛДЭХҮҮН

20 дугаар зүйл. Засгийн газрын бүрэлдэхүүн

5. Засгийн газрын гишүүн доор дурдсан хүрээний бодлогын төлөвлөлт, боловсруулалт, удирдлага, зохицуулалт болон дүн шинжилгээ хийх, үнэлгээ өгөх ажлыг эрхэлнэ:

8/Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд:

-хүүхэд, залуучууд, эмэгтэйчүүд, ахмадын болон гэр бүлийн хөгжлийн асуудал;

“МОНГОЛ УЛСЫН НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ”-иас

1994 оны 5 дугаар сарын 31-ний өдөр
("Төрийн мэдээлэл", 1994 он, №08)

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Нийтлэг үндэслэл

21 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томъёо

1. Энэ хуульд хэрэглэсэн дараахь нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

6/“тэтгэврийн төрлийг сонгох эрх” гэж Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд заасан болзлын дагуу хоёр буюу түүнээс дээш төрлийн тэтгэврийн эрх нэгэн зэрэг үүсч байгаа даатгуулагч тэтгэврийн төрлийг сонгож, тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхийг;

8/“тэтгэвэр” гэж даатгуулагчийг өндөр наслахад насан туршид нь, тахир дутуу болоход хөдөлмөрийн чадвар нь сэргээгдэх хүртэл, эсхүл өндөр насны тэтгэвэр авах насанд хүртэл, нас барахад нь түүний гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй гишүүдийн нийгмийн баталгааг хангах зорилгоор нийгмийн даатгалын сангаас сар бүр олгох мөнгөн хөрөнгийг;

/Энэ заалтад 2015 оны 1 дүгээр сарын 30-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

9/“тэтгэмж” гэж хөдөлмөрийн чадвараа түр алдах, жирэмслэх, амаржих, нас барах тохиолдолд даатгуулагчид нийгмийн даатгалын сангаас нэг удаа олгох мөнгөн хөрөнгийг;

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1994 оны 6 дугаар сарын 7-ны өдөр

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГААС ОЛГОХ ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖИЙН ТУХАЙ

(“Төрийн мэдээлэл” 1994 он, №8)

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Нийтлэг үндэслэл

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

Энэ хуулийн зорилт нь Нийгмийн даатгалын тухай хуульд заасны дагуу шимтгэл төлж тэтгэврийн болон тэтгэмжийн даатгалд даатгуулагчид нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоож олгохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн төрөл

1. Тэтгэврийн даатгалын сангаас даатгуулагчид олгох тэтгэвэр дор дурдсан төрөлтэй байна:

1/ өндөр насны тэтгэвэр;

2/ тахир дутуугийн тэтгэвэр;

3/ тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр.

2.Тэтгэмжийн даатгалын сангаас даатгуулагчид олгох тэтгэмж дор дурдсан төрөлтэй байна:

1/ хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж;

2/ жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж;

/Энэ заалтыг 1999 оны 1 дүгээр сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/

3/ оршуулгын тэтгэмж.

/Энэ заалтын дугаарт 1999 оны 1 дүгээр сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

Өндөр насны тэтгэвэр

4 дүгээр зүйл. Өндөр насны тэтгэвэр авах эрх

1.Даатгуулагч нь нийтдээ 20-иос доошгүй жил тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн бөгөөд 65 нас хүрсэн бол өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй. Харин 20-иос доошгүй жил шимтгэл төлсөн бөгөөд 60 нас хүрсэн эрэгтэй, 55 нас хүрсэн эмэгтэй даатгуулагч өөрөө хүсвэл өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгон авч болно.

/Энэ хэсгийг 1999 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/

/Энэ хэсэгт 2017 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

/Энэ хэсэгт 2018 оны 2 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

2.Төрүүлсэн болон 3 хүртэл настайд нь үрчлэн авсан дөрөв, түүнээс дээш хүүхдээ 6 настай болтол өсгөсөн эх 20-иос доошгүй жил тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн, 50 нас хүрсэн бол өөрийн хүсэлтээр өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй.

/Энэ хэсэгт 1999 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/

/Энэ хэсэгт 2017 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

/Энэ хэсэгт 2018 оны 2 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

5.Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг 10-аас 20 хүртэл жил төлсөн энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан насанд хүрсэн даатгуулагч шимтгэл төлсөн нийт хугацаандаа ногдох өндөр насны тэтгэврийг хувь тэнцүүлэн тогтоолгож авах эрхтэй.

/Энэ хэсэгт 2017 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

41 дүгээр зүйл.Тэтгэвэр тогтоолгох эрх хэрэгжих

Хөдөлмөрийн болон Иргэний хуулийн 343, 359 дүгээр зүйлд заасны дагуу иргэнтэй байгуулсан гэрээгээр ажиллагч уг гэрээгээ дуусгавар болгосон нөхцөлд өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох эрх нь хэрэгжинэ.

/Энэ зүйлийг 1997 оны 1 дүгээр сарын 16-ны өдрийн хуулиар нэмж, 1997 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/

/Энэ зүйлд 2008 оны 5 дугаар сарын 8-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/

5 дугаар зүйл.Өндөр насны тэтгэврийн хэмжээ, нэмэгдэл

1.Өндөр насны тэтгэврийг даатгуулагчийн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн, сарын дундаж хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлого /цаашид "хөдөлмөрийн хөлс" гэх/-ын 45 хувиар тогтооно.

/Энэ хэсэгт 1996 оны 1 дүгээр сарын 22-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/

2.Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг 20 жилээс илүү төлсөн жил тутамд 1.5 хувиар, сар тутамд 0.125 хувиар өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон хөдөлмөрийн хөлснөөс

тооцож нэмэгдэл олгоно.

/Дээрх 2 дахь хэсгийг 2015 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/

3.Тахир дутуугийн тэтгэвэр авч байгаад өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон даатгуулагчийн тэтгэврийг хөдөлмөрийн чадвараа бүрэн алдсан жил тутамд нь 1 хувиар бодож нэмэгдүүлнэ.

4.Өндөр насны бүрэн тэтгэврийн доод хэмжээ нь Засгийн газраас тогтоосон сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ /цаашид "хөдөлмөрийн баталгаат хөлс" гэх/-ний 75 хувиас хувь тэнцүүлэн тогтоосон тэтгэврийн доод хэмжээ нь мөн хөлсний 50 хувиас тус тус багагүй байна.

/Энэ хэсэгт 1996 оны 1 дүгээр сарын 22-ны өдрийн хуулиар нэмэлт орсон/

/Энэ хэсгийг 1997 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/

/Энэ хэсгийг 1998 оны 5 дугаар сарын 7-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/

6.Нийгмийн даатгалын тухай хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнөх болон мөн үеийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос тэтгэвэр тогтоолгосон иргэдийн тэтгэврийг бодоход баримталсан хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогыг шимтгэл төлсөн хугацаа, эрхэлж байсан ажил, албан тушаал, хөдөлмөрийн нөхцөл нь ижил 1995 оноос хойш тэтгэврээ тогтоолгосон иргэний тэтгэврийг бодоход баримталсан хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын хэмжээтэй дүйцүүлэн тооцно.

/Энэ хэсгийг 2012 оны 03 дугаар сарын 09-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/

6 дугаар зүйл.Өндөр насны тэтгэвэр олгох хугацаа

Өндөр насны тэтгэврийг даатгуулагч өргөдлөө тэтгэвэр тогтоолгох насанд хүрэхээс өмнө гаргасан бол уг насанд хүрсэн өдрөөс, хэрэв тэтгэвэр тогтоолгох насанд хүрсэнээс хойш гаргасан бол өргөдлийг даатгагч хүлээн авсан өдрөөс эхлэн, нас барсны дараагийн сар дуустал олгоно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр

12 дугаар зүйл.Тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр авах эрх

1.Энэ хуулийн 7 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан шимтгэл төлөх хугацааг хангасан тэжээгч ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас нас барвал түүний асрамжид байсан гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй дор дурдсан гишүүд тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй:

4/ эрэгтэй нь 60, эмэгтэй нь 55 нас хүрсэн буюу эсхүл тахир дутуу болсон эцэг, эх, эхнэр,нөхөр, хууль ёсоор тэжээх өөр хүнгүй өвөг эцэг,эмэг эх, төрсөн ах, эгч, дүү;

2.Дор дурдсан иргэд энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй гишүүдийн нэгэн адил тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй:

1/ өндөр насны, эсхүл тахир дутуугийн тэтгэвэр авч байгаад нас барсан, түүнчлэн нас барахын өмнөх саруудад хөдөлмөрийн чадвараа бүрэн алдсан даатгуулагчийн гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй гишүүд;

14 дүгээр зүйл.Тэжээгчээ алдсаны тэтгэврийн хэмжээ, нэмэгдэл

1.Тэжээгчээ алдсаны тэтгэврийг нас барсан даатгуулагчийн авч байсан хөдөлмөрийн

Шүүхийн ахмадуудын холбоо

хөлсний энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 1,2 дахь хэсэгт заасан хувь хэмжээнд ногдох хэсгээс дор дурдсан хувь хэмжээгээр бодож тогтооно:

Гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй гишүүдийн тоо	тэтгэвэр бодох хувь хэмжээ /хувиар/
3, түүнээс дээш	100
2	75
1	50

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ

Оршуулгын тэтгэмж

/Энэ бүлгийн дугаарт 1999 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

20 дугаар зүйл. Оршуулгын тэтгэмж авах эрх

1.Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийг нийтдээ 36 сараас доошгүй хугацаагаар төлсөн даатгуулагч ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас нас барвал түүний оршуулгад зориулан оршуулгын тэтгэмж олгоно.

2.Даатгуулагч үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний улмаас нас барсан бол оршуулгын тэтгэмжийг шимтгэл төлсөн хугацааг харгалзахгүйгээр олгоно.

3.Нийгмийн даатгалын тухай хуульд заасан тэтгэвэр,тэтгэмж авч байсан иргэн нас барвал, түүний оршуулгад зориулан оршуулгын тэтгэмж олгоно.

211 дүгээр зүйл.Оршуулгын тэтгэмжийн хэмжээ

Оршуулгын тэтгэмжийн хэмжээг нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөл батална.

/Энэ зүйлийг 2008 оны 5 дугаар сарын 8-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ

Тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоох,олгох

/Энэ бүлгийн дугаарт 2009 оны 07 дугаар сарын 16-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

22 дугаар зүйл.Тэтгэвэр тогтоолгох хөдөлмөрийн хөлсийг тодорхойлох

1.Тэтгэвэр тогтоолгох хөдөлмөрийн хөлсийг даатгуулагч тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн сүүлийн 20 жилийн доторх аль дуртай дараалсан 7 жилд төлсөн шимтгэлээс тооцож гаргасан хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос дор дурдсан журмаар бодож тодорхойлно: /Энэ хэсэгт 2018 оны 2 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

1/ даатгуулагч сар бүр шимтгэл төлж байсан бол долоон жилийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын нийлбэрийг мөн хугацаанд шимтгэл төлсөн нийт сарын тоонд хуваана; /Энэ заалтад 2018 оны 2 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

2/ даатгуулагч сар бүр шимтгэл төлөх боломжгүй байсан бол долоон жилийн туршид

авсан хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын нийлбэрийг 84-д хуваана.

/Энэ заалтад 2018 оны 2 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

2. Даатгуулагч 7 жилээс доош хугацаанд шимтгэл төлсөн байх болзлоор тэтгэвэр тогтоолгох тохиолдолд тэтгэвэр тогтоолгох хөдөлмөрийн хөлсийг тодорхойлохдоо төлсөн шимтгэлээс нь тооцож гаргасан хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын нийлбэрийг шимтгэл төлсөн нийт сарын тоонд хувааж бодно.

/Энэ хэсэгт 2018 оны 2 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

3. Тэтгэвэр тогтоолгох сарын дундаж хөдөлмөрийн хөлсийг 1991 оноос өмнөх үеийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос бодож тодорхойлохдоо даатгуулагч тэтгэвэр тогтоолгохоор хүсэлт гаргасан үеийн болон 1991 оны хөдөлмөрийн баталгаат хөлсийг харьцуулж гаргасан индексээр тэтгэвэр тогтоолгогчийн 1991 оноос өмнөх үеийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогыг өөрчлөн тооцно.

4. Даатгуулагчийн 1995 оноос өмнөх үеийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлого нь архивын баримтаар нотлогдох боломжгүй тохиолдолд Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн саналыг харгалзан нийгмийн даатгалын болон хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүдийн хамтран баталсан ажил, мэргэжлийн жишиг цалинд үндэслэн тэтгэвэр тогтоолгох сарын дундаж хөдөлмөрийн хөлсийг тодорхойлж болно.

/Энэ хэсгийг 2015 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/

23 дугаар зүйл. Тэтгэврийг хувь тэнцүүлэн бодох

Тэтгэврийг хувь тэнцүүлэн бодохдоо энэ хуульд заасан шимтгэл төлөх хугацааг бүрэн хангасан нөхцөлд тухайн даатгуулагчид тогтоогдвол зохих сарын тэтгэврийг шимтгэл төлбөл зохих хугацааны нийт сарын тоонд хувааж, шимтгэл төлсөн нийт сарын тоогоор үржүүлж тооцно.

24 дүгээр зүйл. Тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоолгох өргөдөл гаргах, шийдвэрлэх хугацаа

1. Тэтгэвэр тогтоолгох өргөдөл, хуульд заасан холбогдох баримт бичгийг дор дурдсан хугацаанд бүрдүүлж нийгмийн даатгалын байгууллагад өгнө:

1/ өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох даатгуулагч тэтгэвэр тогтоолгон авахыг хүссэн хугацаандаа;

2/ тахир дутуугийн тэтгэвэр тогтоолгох даатгуулагч тахир дутуу болсноос хойш 14 хоногийн, хэрэв хүндэтгэх шалтгаантай байсан бол 3 сарын дотор ;

3/ тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр тогтоолгох гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй гишүүд тэжээгчээ нас барснаас хойш 14 хоногийн, хэрэв хүндэтгэх шалтгаантай байсан бол 3 сарын дотор.

2. Ажил олгогч өөрөөсөө шаардагдах баримт бичгийг саадгүй бүрдүүлж өгөх үүрэгтэй.

3. Нийгмийн даатгалын байгууллага тэтгэвэр тогтоох асуудлыг өргөдөл, холбогдох баримт бичгийг хүлээж авснаас хойш 30 хоногийн дотор шийдвэрлэнэ.

4. Тэтгэмж авах өргөдөл, хуульд заасан холбогдох баримт бичгийг дор дурдсан хугацаанд бүрдүүлж нийгмийн даатгалын байгууллагад өгнө:

1/ хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж авах даатгуулагч хөдөлмөрийн чадвар түр алдсан өдрөөс хойш 4 долоо хоногийн, хэрэв хүндэтгэх шалтгаантай байсан бол 6 сарын дотор, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж авах даатгуулагч эмнэлгийн хуудас авснаас хойш 4 долоо хоногийн дотор, хүндэтгэн үзэх шалтгаантай бол 6 сарын дотор;

/Энэ заалтад 1999 оны 1 дүгээр сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан/

/Энэ заалтад 2015 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

2/ оршуулгын тэтгэмж авах иргэн даатгуулагчийг нас барснаас хойш 4 долоо хоногийн, хэрэв хүндэтгэх шалтгаантай байсан бол 6 сарын дотор.

5.Нийгмийн даатгалын байгууллага тэтгэмж авах өргөдлийг хүлээж авснаас хойш хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж олгох асуудлыг 21 хоногийн дотор, оршуулгын тэтгэмж олгох асуудлыг 24 цагийн дотор шийдвэрлэнэ.

/Энэ хэсэгт 1999 оны 1 дүгээр сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/

25 дугаар зүйл.Тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоолоход бүрдүүлэх баримт бичиг

1.Тэтгэвэр тогтоолоход дор дурдсан баримт бичиг бүрдүүлнэ:

1/ нийгмийн даатгалын дэвтэр;

2/ даатгуулагч 1995 оноос өмнө ажиллаж байсан бол хөдөлмөрийн дэвтэр;

3/ даатгуулагч 1995 оноос өмнө ажилласан хугацаанд авсан хөдөлмөрийн хөлснөөс тэтгэвэр тогтоолгохыг хүсвэл хөдөлмөрийн хөлсний тодорхойлолт;

4/ тахир дутуугийн тэтгэвэр тогтоолох даатгуулагчийн хөдөлмөрийн чадвар алдалтын тухай эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэр;

5/ тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр тогтоолох гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй гишүүдийн төрсний гэрчилгээ, ам бүлийн тодорхойлолт ;

6/ энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан болзлоор тэтгэвэр тогтоолоход хүүхдүүдийн төрсний гэрчилгээ.

7/Ажилласан жил, тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн тооцох тухай хуулийн дагуу ажилласан жил, тэтгэврийн даатгалын шимтгэлээ нөхөн тооцуулсан тухай нийгмийн даатгалын байгууллагаас олгосон баримт, лавлагаа;

/Энэ заалтыг 2018 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/

8/иргэний үнэмлэхийн хуулбар, эсхүл лавлагаа;

/Энэ заалтыг 2018 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/

9/энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 7 дахь хэсэгт заасан болзлоор тэтгэвэр тогтоолох бол энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1, 2, 3, 7, 8-д заасан баримт бичгийг болон хөдөө аж ахуйн нэгдлийн гишүүний хөдөлмөрийн дэвтэр, тухайн үед оршин сууж байсан тухай баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт, малчнаар ажилд томилсон, чөлөөлсөн тухай тушаал, эсхүл хөлсөөр ажиллах гэрээ, ажил гүйцэтгэх гэрээ, эсхүл тэдгээртэй адилтгах гэрээ, 1995 оноос хойш малчнаар ажилласныг нотлох "Мал, тэжээвэр амьтад, хашаа, худгийн тооллого"-ын бүртгэл, лавлагаа. /Энэ заалтыг 2018 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/

2.Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмжийг нийгмийн даатгалын дэвтэр, эмнэлгийн байгууллагаас олгосон эмнэлгийн хуудсыг, оршуулгын тэтгэмжийг нас барсан тухай гэрчилгээг үндэслэн олгоно.

/Энэ хэсэгт 1999 оны 1 дүгээр сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/

3.Тэтгэвэр, тэтгэмж тогтооход шаардагдах баримт бичгийг бүрдүүлэх, хянах журмыг нийгмийн даатгалын төв байгууллагад тогтооно.

26 дугаар зүйл. Тэтгэвэр, тэтгэмж олгох

1. Нийгмийн даатгалын байгууллага тэтгэврийг үйлчлэгч банкаар дамжуулан сар бүр олгоно.

2. Нас хөгширсөн, өвчилсөн гэх мэт хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр тэтгэврээ авах чадваргүй болсон иргэний тэтгэврийг хууль ёсны итгэмжлэгдсэн хүнд нь, эсхүл нийгмийн даатгалын байгууллага гэрээр нь хүргэн өгч үйлчилнэ.

3. Сэтгэл мэдрэлийн өвчтэй иргэнд болон 16-гаас доош насны хүүхдэд тогтоогдсон тэтгэврийг тэдний эцэг эхэд, эсхүл асран хамгаалагчид нь олгоно. Хэрэв эдгээр хүмүүс байхгүй бол хууль ёсны харгалзан дэмжигчид нь олгож болно.

4. Асрамжийн газарт асруулж байгаа тэтгэвэр авагчид урьд тогтоогдсон тэтгэврийнх нь 30 хувийг олгож болно.

/Энэ хэсгийг 2015 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/

5. Нийгмийн даатгалын байгууллага өөрийнх нь хүсэлтээр тэтгэврийг тэтгэвэр авагчийн хадгаламжид шилжүүлэн олгож болно.

6. Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан даатгуулагчийн хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмжийг нийгмийн даатгалын байгууллага ажил олгогчоор дамжуулан олгож төлбөл зохих шимтгэлээс нь суутган тооцно.

/Энэ хэсэгт 1999 оны 1 дүгээр сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/

7. Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасан даатгуулагчийн хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж, түүнчлэн оршуулгын тэтгэмжийг нийгмийн даатгалын байгууллагаас олгоно.

/Энэ хэсэгт 1999 оны 1 дүгээр сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/

8. Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны нэг сараас дээш хугацааны тэтгэмжийг 14 хоног тутам бодож олгоно.

27 дугаар зүйл. Тэтгэвэр, тэтгэмж олголтыг түдгэлзүүлэн зогсоох

Хуурамч бичиг баримт бүрдүүлснээс тэтгэвэр, тэтгэмж авах эрх үүсээгүй байхад тэтгэвэр буюу тэтгэмж тогтоолгон авсан нь тогтоогдвол түүний олголтыг түдгэлзүүлэн зогсооно.

“МОНГОЛ УЛСЫН ХӨДӨЛМӨРИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ”-иас

2021 оны 7 дугаар сарын 02-ний өдөр

(“Төрийн мэдээлэл”, 2021 он, №31)

АРАВДУГААР БҮЛЭГ

ХҮН АМЫН ЗАРИМ БҮЛГИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ХАРИЛЦАА

145 дугаар зүйл. Ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлт

145.1. Ахмад настан, тэтгэвэр авагч хөдөлмөр эрхэлж болно.

145.2. Ажилтан өндөр насны тэтгэвэр авч байгаа нь түүний цалин хөлсийг бууруулах болон энэ хуульд заасан бусад эрхийг хязгаарлах үндэслэл болохгүй.

145.3. Ажил олгогч ахмад настны хүсэлтээр ажлын цагийг богиносгож, бүтэн бус цагаар ажиллуулж, эрүүл мэндэд нь харшлахгүй өөр ажилд шилжүүлэх асуудлыг хөдөлмөрийн дотоод журмаар зохицуулна.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2002 оны 11 дүгээр сарын 21-ний өдөр

ТЭТГЭМЖИЙН ДООД ХЭМЖЭЭ ТОГТООХ ТУХАЙ

(“Төрийн мэдээлэл”, 2002 он, №44)

1 дүгээр зүйл.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох оршуулгын тэтгэмж болон нийгмийн халамжийн сангаас олгох тэтгэмжийн хэмжээг хүн амын амьжиргааны доод түвшинг жишиг болгон бүсийн ялгаваргүйгээр тухайн оны түвшингээс бууруулахгүйгээр Засгийн газар тогтооно.

Хэвлэх

2 дугаар зүйл.

Энэ хуулийг 2003 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2003 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдөр

НИЙТЭЭР ТЭМДЭГЛЭХ БАЯРЫН БОЛОН ТЭМДЭГЛЭЛТ ӨДРҮҮДИЙН ТУХАЙ

(“Төрийн мэдээлэл”, 2004 он, №2)

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

НИЙТЭЭР ТЭМДЭГЛЭХ БАЯРЫН БОЛОН ТЭМДЭГЛЭЛТ ӨДРҮҮД, ТЭДГЭЭРИЙГ ТЭМДЭГЛЭН ӨНГӨРҮҮЛЭХ

4 дүгээр зүйл. Нийтээр тэмдэглэх баярын өдөр

4.1. Нийтээр тэмдэглэх баярын өдөр:

4.1.3. Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн 1, 2, 3;

/Энэ заалтад 2013 оны 11 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/

5 дугаар зүйл. Нийтээр тэмдэглэх тэмдэглэлт өдөр

5.1. Дор дурдсан тэмдэглэлт өдрийг Монгол Улсын хэмжээнд нийтээр тэмдэглэнэ:

5.1.9. Ахмадын өдөр: 10 дугаар сарын 1;

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 5 дугаар сарын 5-ны өдөр

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУХАЙ

(“Төрийн мэдээлэл”, 2011 он, №21)

**ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ТОГТОЛЦОО**

16 дугаар зүйл. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын чиг үүрэг

16.17.Сувилахуйн төв нь байнгын асаргаа сувилгаа шаардах ахмад настан, архаг өвчтэй, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээг үзүүлнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны 1 дүгээр сарын 19-ний өдөр

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ТУХАЙ

(“Төрийн мэдээлэл”, 2012 он, №8)

**НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ**

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1. Энэ хуулийн зорилт нь нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж, үйлчилгээний төрөл, хамрах хүрээг тогтоох, нийгмийн халамжийн сан бүрдүүлэх, уг сангийн хөрөнгийг зарцуулах, нийгмийн халамжийн болон нийгмийн хөгжлийн үйлчилгээ үзүүлэх, нийгмийн халамжийн байгууллагын тогтолцоо, чиг үүргийг тодорхойлохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

3.1. Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1.1. “нийгмийн халамж” гэж эрүүл мэндийн доройтолтой, гэр бүлийн халамж, асрамж дутагдалтай, бие даан, эсхүл бусдын тусламжгүйгээр хэвийн амьдрах боломжгүй, өвөрмөц хэрэгцээ бүхий иргэн, нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэнд наад захын хэрэгцээг нь хангах зорилгоор улсаас тэтгэвэр, тэтгэмж олгох, тусгайлсан үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагааг;

3.1.4. “ахмад настан” гэж Ахмад настны нийгмийн хамгааллын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд заасан хүнийг;

3.1.5. “хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн” гэж Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нийгмийн хамгааллын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд заасан хүнийг;

3.1.6. “байнгын асаргаа шаардлагатай иргэн” гэж бусдын туслалцаагүйгээр өдөр тутмын үйлдлээ бие даан гүйцэтгэх чадваргүй, эсхүл оюуны хөгжлийн бэрхшээлтэй, сэтгэцийн хүнд хэлбэрийн эмгэгтэй хүнийг;

3.1.8. “өрх толгойлсон эх /эцэг/” гэж нөхөр, эхнэрийн аль нэг нь нас барсан, эсхүл сураггүй алга болсон нь шүүхээр тогтоогдсон, гэрлэлтээ цуцлуулсан, эцэг, эх байх

эрхээ шүүхийн шийдвэрээр хязгаарлуулсан, хасуулсан бол тухайн шийдвэр хүчин төгөлдөр байх хугацаанд, гэрлэж байгаагүй боловч төрүүлсэн болон үрчлэн авсан хүүхэдтэй ганц бие эх /эцэг/-ийг;

3.1.9.“төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээ” гэж асран хамгаалах, харгалзан дэмжих төрөл, садангүй бөгөөд бие даан амьдрах чадваргүй, ганц бие, байнгын эмчилгээ, асаргаа шаардагдах ахмад настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, түүнчлэн хүнд нөхцөлд байгаа хүүхдийг байрлуулан хоол, хувцас, эмнэлэг, соёл, ахуй, сэтгэл зүй, асаргаа сувिलाхуйн үйлчилгээ үзүүлэх, тэдний амьдралын хэвийн нөхцөлийг бүрдүүлэх, хууль ёсны эрх ашгийг нь хууль тогтоомжид заасны дагуу хамгаалах үйл ажиллагааг;

5 дугаар зүйл.Нийгмийн халамжийн үйл ажиллагааны төрөл

5.1.Нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа нь дараах төрөлтэй байна:

- 5.1.1.нийгмийн халамжийн тэтгэвэр;
- 5.1.2.нийгмийн халамжийн тэтгэмж;
- 5.1.3.нийгмийн халамжийн үйлчилгээ;
- 5.1.4.нийгмийн хөгжлийн үйлчилгээ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН САН

6 дугаар зүйл.Нийгмийн халамжийн сан, түүний бүтэц

6.1.Нийгмийн халамжийн сан /цаашид “халамжийн сан” гэх/ нь мөнгөн хөрөнгийн сан байна.

6.2.Халамжийн сан дараах төрөлтэй байна:

- 6.2.1.тэтгэвэр, тэтгэмжийн сан;
- 6.2.2.нийгмийн үйлчилгээний сан.

8 дугаар зүйл.Халамжийн сангийн хөрөнгийн зарцуулалт

8.1.Тэтгэвэр, тэтгэмжийн сангийн хөрөнгийг зөвхөн нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжид зарцуулна.

8.2.Нийгмийн үйлчилгээний сангийн хөрөнгийг дараах үйлчилгээ, үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхэд зарцуулна:

- 8.2.1.амьжиргааг дэмжих мөнгөн тэтгэмж;
- 8.2.2.олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ;
- 8.2.3.төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээ;
- 8.2.4.нийгмийн хөгжлийн үйлчилгээ;
- 8.2.5.шинэ төрлийн үйлчилгээ турших болон хууль тогтоомжийн өөрчлөлтийн улмаас нийгмийн халамжаас хасагдсан иргэнд үзүүлэх үйлчилгээний зардал;
- 8.2.6.энэ хуулийн 27.1-д заасан Амьжиргааг дэмжих орон тооны бус зөвлөлийн гишүүн, сум, хорооны нийгмийн ажилтанд олгох урамшуулал;
- 8.2.7.нийгмийн ажилтны чадавхийг бэхжүүлэх, мэргэшүүлэх сургалт, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоо бүрдүүлэх, шинэчлэхтэй холбогдсон зардал;
- 8.2.8.нийгмийн халамжийн үйл ажиллагааны үр дүнгийн талаарх судалгаа, шинжилгээ, үнэлгээний зардал;
- 8.2.9.холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу зөвшөөрсөн бусад үйлчилгээний зардал.

8.3.Халамжийн сангийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулахыг хориглоно.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖ

12 дугаар зүйл.Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр

12.1.Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр /цаашид "тэтгэвэр" гэх/-ийг нийгмийн даатгалын тухай хууль тогтоомжид заасны дагуу бүрэн болон хувь тэнцүүлэн тогтоосон тэтгэвэр авах эрх үүсээгүй дараах иргэнд сар бүр олгоно:

/Энэ хэсэгт 2018 оны 2 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./

12.1.1. эрэгтэй 60, эмэгтэй 55 болон түүнээс дээш настай иргэн;"

/Энэ заалтыг 2017 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан /

/Энэ заалтад 2018 оны 2 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./

13 дугаар зүйл.Нийгмийн халамжийн тэтгэмж

13.1.Нийгмийн халамжийн тэтгэмж /цаашид "тэтгэмж" гэх/ дараах төрөлтэй байна:

13.1.1.асаргааны тэтгэмж;

13.2.Асаргааны тэтгэмжийг дараах иргэнд олгоно:

13.2.1.бүтэн өнчин хүүхдийг үрчлэн авсан болон эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхдийг асран хамгаалж, харгалзан дэмжиж байгаа;

/Энэ заалтад 2016 оны 2 дугаар сарын 05-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

13.2.3.тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй, ганц бие ахмад настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй ганц бие иргэнийг гэр бүлдээ авч асрамжилж байгаа;

13.2.4.эмнэлгийн хяналтад байдаг, байнгын асаргаа шаардлагатай ахмад настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд ба иргэнийг асарч байгаа.

13.11.Энэ хуулийн 13.2.4-т заасан ахмад настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд ба иргэнийг тодорхойлох шалгуур үзүүлэлт, өвчин, гэмтлийн жагсаалтыг эрүүл мэндийн болон нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.

/Энэ хэсгийг 2016 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/

14 дүгээр зүйл.Тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоолгох өргөдөл гаргах, шийдвэрлэх хугацаа

14.1.Тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоолгон авахыг хүссэн иргэн холбогдох баримт бичгийг бүрдүүлж, өргөдлийн хамт сум, хорооны нийгмийн ажилтанд өгнө.

14.2.Сум, хорооны нийгмийн ажилтан тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоолгох өргөдлийг хүлээж авснаас хойш 30 хоногийн дотор хянан шийдвэрлүүлнэ.

14.3.Тэтгэвэр, тэтгэмж авах иргэний дэвтэр, маягтын загварыг нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

15 дугаар зүйл.Тэтгэвэр, тэтгэмж олгох

15.1.Нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага тэтгэвэр, тэтгэмжийг банкаар дамжуулан олгоно.

15.2.Тэтгэвэр, тэтгэмж авагч хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрөө хүсэлт гаргавал улиралд олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийг тухайн улирлын эхний сард бөөнөөр нь олгож

болно.

15.3.Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж тэтгэвэр, тэтгэмжээ авах боломжгүй иргэний тэтгэвэр, тэтгэмжийг түүний итгэмжлэгдсэн иргэнд, эсхүл нийгмийн халамжийн байгууллагын итгэмжлэгдсэн ажилтан гэрт нь хүргэж өгнө.

15.4.16 хүртэлх насны хүүхдэд олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийг эцэг, эх, эсхүл асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчид нь олгоно.

15.5.Иргэн хүсэлтээ гаргасан тохиолдолд нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага тэтгэвэр, тэтгэмжийг тухайн иргэний хадгаламжийн дансанд нь шилжүүлж болно.

16 дугаар зүйл.Тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээ, олгох журам

16.1.Тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээг тухайн үед мөрдөж байгаа хүн амын амьжиргааны доод түвшингийн хэмжээг үндэслэн Засгийн газар тогтооно.

16.2.Тэтгэвэр, тэтгэмжийн хугацаа, олгох журмыг Засгийн газар батална.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

17 дугаар зүйл.Нийгмийн халамжийн үйлчилгээний төрөл

17.1.Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ нь дараах төрөлтэй байна:

17.1.1.олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ;

17.1.2.төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээ.

18 дугаар зүйл.Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ

18.1.Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ нь дараах төрөлтэй байна:

18.2.Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээнд дараах өрх, иргэн хамрагдана:

18.2.1.ахмад настан;

19 дүгээр зүйл.Төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээ

19.1.Төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээ нь дараах төрөлтэй байна:

19.1.1.ахмад настны асрамжийн үйлчилгээ;

19.2.Төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээнд дараах иргэнийг хамруулна:

19.2.1.тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй, бие даан амьдрах чадваргүй ганц бие, эсхүл тэжээн тэтгэх хүүхэд нь ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэйн улмаас дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх чадваргүй, тэжээн тэтгэх үүрэгтэй этгээд нь тухайн ахмад настны эсрэг хүчирхийлэл үйлдсэн болох нь тогтоогдсон бөгөөд олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээнд хамрагдах боломжгүй ахмад настан;

/Энэ заалтад 2016 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/

19.8.Төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээнд хамрагдаж байгаа нийгмийн даатгалын болон халамжийн тэтгэвэр авагч ахмад настан, 18 ба түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний тогтоогдсон тэтгэврийнх нь 70 хувийг асруулж байгаа иргэнд, 30 хувийг тухайн асрамжийн үйлчилгээ үзүүлж байгаа байгууллагад нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан журмын дагуу олгоно.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

24 дүгээр зүйл. Нийгмийн халамжийн байгууллагын тогтолцоо, хяналт

24.6. Тэтгэвэр, тэтгэмж олгох, нийгмийн халамжийн болон нийгмийн хөгжлийн үйлчилгээ үзүүлэх ажлыг аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, сум, хорооны нийгмийн ажилтан зохион байгуулна.

25 дугаар зүйл. Нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын бүрэн эрх

25.1. Нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

25.1.1. халамжийн сан бүрдүүлж, орлого, зарлагын гүйцэтгэлийг хангах, тайлагнах;

25.1.2. халамжийн сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж олгох, нийгмийн халамжийн болон нийгмийн хөгжлийн үйлчилгээ үзүүлэх ажлыг зохион байгуулах, тайлагнах;

25.1.7. энэ хуульд заасан тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээг өөрчлөх, нийгмийн халамжийн болон нийгмийн хөгжлийн үйлчилгээг сайжруулах талаар санал боловсруулж, нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад оруулах;

28 дугаар зүйл. Нийгмийн ажилтан

28.8. Нийгмийн ажилтан дор дурдсан үүрэг хүлээнэ:

28.8.3. тэтгэвэр, тэтгэмж авах, нийгмийн халамжийн болон нийгмийн хөгжлийн үйлчилгээнд хамрагдах өрх, иргэнийг тодорхойлж, шийдвэрлүүлэх;

28.8.11. иргэнд нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж, үйлчилгээний талаар бүрэн мэдээлэл өгөх;

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

30 дугаар зүйл. Тэтгэвэр, тэтгэмжийг зогсоох, түүнээс суутгал хийх

30.1. Тэтгэвэр, тэтгэмж авагч хуурамч бичиг баримт бүрдүүлж тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоолгон авсан нь тогтоогдвол уг тэтгэвэр, тэтгэмжийн олголтыг зогсооно.

30.2. Тэтгэвэр, тэтгэмж авагч хуурамч бичиг баримт бүрдүүлсний улмаас илүү олгогдсон тэтгэвэр, тэтгэмжийг нөхөн төлүүлэх тухай шүүхийн шийдвэр, эсхүл улсын байцаагчийн шийдвэр гарсан бол суутгал хийж болно.

30.3. Энэ хуулийн 30.2-т заасан суутгалын хэмжээ нь сарын тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээний 50 хувиас хэтэрч болохгүй.

30.4. Энэ хуулийн 30.2-т зааснаас бусад тохиолдолд тэтгэвэр, тэтгэмжээс суутгал хийхийг хориглоно.

30.5. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, ажилтны гаргасан алдааны улмаас илүү олгогдсон тэтгэвэр, тэтгэмжийг буцаан суутгахгүй бөгөөд хохирлыг шүүхийн журмаар буруутай албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлнэ.

31 дүгээр зүйл. Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

31.1. Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

31.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/

32 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

32.1.Энэ хуулийг 2012 оны 7 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2015 оны 12 дугаар сарын 3-ны өдөр

ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬ

(“Төрийн мэдээлэл”, 2016, №7)

АРВАН НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ХҮНИЙ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ХАЛДАШГҮЙ БАЙДЛЫН ЭСРЭГ ГЭМТ ХЭРЭГ

11.7 дугаар зүйл.Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх

1.Гэр бүлийн хамаарал бүхий харилцаатай хүнийг байнга:

1.1.зодсон;

1.2.харгис хэрцгий харьцсан, догшин авирласан, тарчлаасан;

1.3.хуваарьт болон дундын эд хөрөнгөө эзэмших, ашиглах, захиран зарцуулах эрхэд халдсан бол зургаан сараас нэг жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, эсхүл зургаан сараас нэг жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

2.Энэ гэмт хэргийг:

2.1.хүүхэд, жирэмсэн эмэгтэй, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эсрэг үйлдсэн;

2.2.асрамжийн үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын ажилтан үйлдсэн;

АРВАН ТАВДУГААР БҮЛЭГ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЭСРЭГ ГЭМТ ХЭРЭГ

15.2 дугаар зүйл.Аюултай байдалд орхих, тусламж үзүүлэхгүй байх

1.Бага насны хүүхэд, өндөр настай, хөгжлийн бэрхшээлтэй, бэртэл гэмтэлтэй, өвчний улмаас бусдын туслалцаа, асрамж шаардлагатай хүний амь нас, эрүүл мэндэд аюул учирсан нөхцөлд хууль, түүнд нийцүүлэн гаргасан захиргааны хэм хэмжээний акт, хэлцэл, эсхүл харилцан итгэлцлээр хүлээсэн тусламж үзүүлэх, асран хамгаалах үүргээ зориуд биелүүлээгүй орхисны улмаас хохирогчийн эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол учирсан бол хоёр мянга долоон зуун нэгжээс таван мянга дөрвөн зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл зургаан сараас нэг жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, эсхүл зургаан сараас нэг жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

/Энэ хэсгийг 2017 оны 5 дугаар сарын 11-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/

2.Энэ гэмт хэргийн улмаас:

2.1.хохилогчийн эрүүл мэндэд хүнд хохирол учирсан;

2.2.хохилогч нас барсан бол таван мянга дөрвөн зуун нэгжээс хорин долоон мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

/Энэ заалтад 2017 оны 5 дугаар сарын 11-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 1 дүгээр сарын 26-ны өдөр

АХМАД НАСТНЫ ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/
("Төрийн мэдээлэл", 2017, №13)

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Нийтлэг үндэслэл

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь ахмад настны эрхийг хангах, амьжиргаа, хөгжил, оролцоог дэмжих, нийгмийн үйлчилгээ авах боломжийг нэмэгдүүлэх, төрийн болон аж ахуйн нэгж, байгууллагын үүргийг тодорхойлж, тэдгээрийн үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг тогтооход оршино.

2 дугаар зүйл. Ахмад настны хууль тогтоомж

2.1.Ахмад настны хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Нийгмийн даатгалын тухай хууль, Нийгмийн халамжийн тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хууль, Эрүүл мэндийн тухай хууль, Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль, Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан бусад хууль тогтоомжоос бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл. Хуулийн үйлчлэлд хамаарах этгээд

3.1.Энэ хуулийн үйлчлэлд 60, түүнээс дээш настай эрэгтэй, 55, түүнээс дээш настай эмэгтэй Монгол Улсын иргэн хамаарна.

3.2.Нийгмийн даатгалын сангаас өндөр насны, эсхүл цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр авч байгаа энэ хуулийн 3.1-д заасан насанд хүрээгүй иргэн энэ хуулийн 9, 11 дүгээр зүйлд заасан дэмжлэг, үйлчилгээнд хамрагдана.

3.3.Монгол Улсад хууль ёсоор байнга оршин суудаг энэ хуулийн 3.1-д заасан насанд хүрсэн гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнийг энэ хуулийн үйлчлэлд хамааруулж болно.

4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараахь нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1."ахмадын байгууллага"гэж ахмад настны нийтлэг эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг

улсын хэмжээнд төлөөлөх байгууллагыг;

4.1.2.“ахмадын сан” гэж ахмад настанд нэмэгдэл тэтгэвэр, тэтгэмж, тусламж, дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор аж ахуйн нэгж, байгууллагын төсөв, үйл ажиллагааны орлогоос хуульд заасан хувь, хэмжээгээр тооцож бүрдүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг;

4.1.3.“ахмад настанд үзүүлэх дэмжлэг” гэж ахмад настны амьжиргаа, эрүүл мэнд, хөдөлмөр эрхлэлт, нийгмийн оролцоог дэмжих төрийн үйлчилгээг;

4.1.4.“ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээ” гэж иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн болон төрийн бус байгууллагын оролцоотойгоор ахмад настанд чиглэсэн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагааг;

4.1.5.“насны хишиг” гэж 65, түүнээс дээш настай ахмад настанд олгох тэтгэмжийг;

4.1.6.“ахмад настны эсрэг хүчирхийлэл” гэж аливаа этгээд ахмад настны эрх, эрх чөлөөг зөрчиж, түүний амь нас, эрүүл мэнд, бие махбод, сэтгэл санаанд гэм хор учруулсан, эсхүл учруулахаар заналхийлсэн үйлдэл, эс үйлдэхүйг.

5 дугаар зүйл. Ахмад настны эрхийг хангахад төрөөс баримтлах зарчим

5.1.Төрөөс ахмад настны эрхийг хангахад дараахь зарчмыг баримтална:

5.1.1.нийгмийн амьдралд эрх тэгш оролцуулах;

5.1.2.хөгжих, нийгмийн дунд эрүүл, идэвхтэй амьдрах, мэдлэг, туршлагаа хойч үедээ өвлүүлэх боломжтой байх;

5.1.3.нэр төр, алдар гавьяаг хүндэтгэх;

5.1.4.үл ялгаварлах;

5.1.5.орлогын баталгаат байдлыг хангах;

5.1.6.сонголтыг хүлээн зөвшөөрөх.

6 дугаар зүйл. Ахмад настны эрх

6.1.Эрүүл мэндийн байдалд нь харшлахгүй бол ахмад настан өөрийн хүсэл, сонирхлын дагуу бие даан амьдрах эрхтэй.

6.2.Ахмад настан хүнс тэжээл, орон байраар хангагдах, ахуйн болон эрүүл мэнд, тэтгэвэр, тэтгэмж, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээ авах эрхтэй бөгөөд ахмад настанд олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийг холбогдох хуулиар зохицуулна.

6.3.Ахмад настан нь хүсэл, сонирхол, эрүүл мэнд, мэдлэг, чадвартаа тохирсон хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох эрхтэй.

6.4.Ахмад настан үл хөдлөх эд хөрөнгө эзэмших, ашиглах, захиран зарцуулах, гэр бүлийн гишүүнээс туслалцаа, дэмжлэг авах эрхтэй.

6.5.Ахмад настан нийгмийн амьдралд оролцох эрхтэй бөгөөд бие даан, эсхүл ахмадын байгууллага, хууль ёсны төлөөлөгчөөр дамжуулан өөрийн хүсэл, сонирхол, ур чадварт тохирсон хөдөлмөр эрхлэх, үйлчилгээ, тусламж авах, нийгэмд тустай сайн дурын үйл ажиллагаанд оролцож болно.

6.6.Ахмад настан нэр төрөө хүндлүүлэх эрхтэй бөгөөд төрөөс баримтлах бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулахад саналаа өгөх, хэрэгжилтэд нь зөвлөх, залуу үед мэдлэг, туршлага, ур чадвараа хуваалцах, өвлүүлэн үлдээх хэлбэрээр нийгмийн үйл хэрэгт оролцоно.

6.7.Ахмад настан эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу авах эрхтэй.

6.8.Ахмад настан өөрийгөө хөгжүүлэх эрхтэй бөгөөд өөрийн чадавхийг хөгжүүлэх бололцоогоор хангагдах, сургалтад хамрагдах хэлбэрээр энэ эрхээ эдэлнэ.

6.9.Ахмад настны өөрийнх нь зөвшөөрөлгүйгээр тэтгэвэр, тэтгэмж, хөдлөх, үл хөдлөх хөрөнгийг бусдад шилжүүлэх, барьцаалахыг хориглоно.

6.10.Гэр бүлийн гишүүн, асран хамгаалагч нь ахмад настныг нийгмээс тусгаарлах, ялгаварлан гадуурхах, нийгмийн харилцаанд оролцоход нь саад учруулах, хязгаарлах, түүнийг хөгжих, асран сувилах үйлчилгээнд хамруулахаас зайлсхийхийг хориглоно.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

АХМАД НАСТАНД ҮЗҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ, ДЭМЖЛЭГ, ХҮНДЭТГЭЛ

7 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээ

7.1.Ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээ дараахь төрөлтэй байна:

7.1.1.лавлагаа, мэдээллийн үйлчилгээ;

7.1.2.зөвлөгөө өгөх үйлчилгээ;

7.1.3.явуулын үйлчилгээ;

7.1.4.өдрийн үйлчилгээ;

7.1.5.сайн дурын үйлчилгээ;

7.1.6.өдрөөр эмчлэх, асран сувилах үйлчилгээ;

7.1.7.асрамжийн үйлчилгээ;

7.1.8.хүнсний дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ;

7.1.9.гэр бүлийн хүчирхийллээс хамгаалагдах үйлчилгээ.

7.2.Энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээг дараахь хэлбэрээр зохион байгуулна:

7.2.1.аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, сум, хорооны нийгмийн ажилтан, ахмадын байгууллага нь ахмад настан, түүний гэр бүлийн гишүүн, асран хамгаалагчид дэмжлэг, туслалцаа, үйлчилгээ үзүүлэх, ахмад настны эрхийг хамгаалах асуудлаарх мэдээллийг амаар, бичгээр, цахим хэлбэрээр хүргэх, сургалт зохион байгуулах;

7.2.2.ахмад настанд нийгэм, эдийн засаг, сэтгэл зүй, хууль зүйн зөвлөгөө өгөх болон өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлэх;

7.2.3.ахмад настанд ус, түлш, хүнс бэлтгэх, угаалга цэвэрлэгээ хийх зэрэгт туслах, зайлшгүй шаардлагатай асаргаа, сувилгааг явуулын үйлчилгээний хэлбэрээр зохион байгуулах;

7.2.4.ахмад настныг хооллох, сургах, хөгжүүлэх үйлчилгээг өдрийн, эсхүл түр байрлуулах хэлбэрээр зохион байгуулах;

7.2.5.ахмад настанд туслах хүсэл, сонирхолтой сайн дурын байгууллага, ажилтны үйл ажиллагааг зохион байгуулах;

7.2.6.хүнд өвчтэй, байнгын асаргаа сувилгаа шаардлагатай ахмад настныг сум, тосгон, өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс өдрийн эмчилгээ, сувилахуйн болон сэргээн засахын тусламж, үйлчилгээнд хамруулах бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд гэрээр тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх;

7.2.7.бие даан амьдрах чадваргүй ахмад настныг Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлд заасан асрамжийн үйлчилгээнд хамруулах;

7.2.8.Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 22.1.1-д заасан өрхийн ахмад настанд хүнсний бүтээгдэхүүн авах эрхийн бичиг олгох;

7.2.9.шаардлагатай тохиолдолд ахмад настныг холбогдох хуульд заасны дагуу хүчирхийллээс хамгаалах үйлчилгээнд хамруулах;

7.2.10.аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, сум, хорооны нийгмийн ажилтан нь ахмад настны нөхцөл байдлыг судлан, хэрэгцээт дэмжлэг, туслалцаа, үйлчилгээг тодорхойлж, тэдгээрээс сонголт хийхэд туслах, зөвлөгөө өгөх.

7.3.Энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээг аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 18.8-д заасан шалгуур, журмыг хангасан иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагаас сонгон шалгаруулж, гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлэх бөгөөд үйлчилгээ нь өрх, иргэний хүсэлтийн дагуу төлбөртэй байж болно.

7.4.Энэ хуулийн 7.3-т заасан иргэн, хуулийн этгээдийн бүртгэл, мэдээллийн санг нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага бүрдүүлнэ.

7.5.Хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалттай ахмад настны асрамжийн газрыг төрөөс бодлогоор дэмжиж, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх ба санхүүжүүлэх журмыг санхүүгийн болон нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.

7.6.Энэ хуулийн 7.1.2, 7.1.3, 7.1.4-т заасан үйлчилгээг үзүүлэх зорилгоор тухайн нутгийн захиргааны байгууллага, төрийн бус байгууллага нь сум, тосгон, хороо, багт "Ахмадын өргөө" байгуулан ажиллуулж болно.

7.7.Аж ахуйн нэгж, байгууллага энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээ, арга хэмжээнд чиглэсэн хандив, тусламж үзүүлэхэд засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн удирдлага дэмжиж, хамтран ажиллана.

8 дугаар зүйл. Ахмад настны амьжиргааг дэмжих

8.1.Ахмад настны амьжиргааг дэмжих, нийгмийн хамгааллыг сайжруулахад төрөөс дараахь дэмжлэгийг үзүүлнэ:

8.1.1.хөл, гарны протез, сонсох, харах эрхтний ортопедийн хэрэгсэл, тэргэнцэр худалдан авсан болон дотоодод хийлгэсэн зардлын үнийг таван жилд нэг удаа, шүд /үнэт металлаар хийхээс бусад/-ний протезийн дотоодод хийлгэсэн зардлын үнийг гурван жилд нэг удаа тус тус нийгмийн халамжийн, эсхүл эрүүл мэндийн даатгалын сангаас нөхөн олгох;

8.1.2.ахмад настанд амралт, сувиллын газарт амрах эрхийн бичгийг жилд нэг удаа хөнгөлөлттэй үнээр олгох;

8.1.3.тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй, эсхүл хууль ёсны тэжээн тэтгэгч нь дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх боломжгүй нь тогтоогдсон ахмад настан, хүндэт донор ахмад настанд орон сууцны хөлс төлөхөд, хэрэв нийтийн халаалтгүй сууц, гэрт амьдардаг бол түлш худалдан авахад зориулан жилд нэг удаа мөнгөн тусламж олгох;

8.1.4.нийгмийн даатгалын хууль тогтоомжид заасан оршуулгын тэтгэмж авах эрх үүсээгүй ахмад настан нас барвал түүний оршуулгын зардалд нийгмийн даатгалын сангаас олгох оршуулгын тэтгэмжтэй тэнцүү хэмжээний тусламж олгох;

8.1.5.ахмад настан нийслэл, аймгийн төвийн нийтийн тээврийн хэрэгсэл /таксинаас бусад/-ээр орон нутгийн харьяалал харгалзахгүй үнэ төлбөргүй зорчих бөгөөд нийтийн тээврийн байгууллага ахмад настныг нийтийн тээврийн хэрэгслээр чөлөөтэй, аюулгүй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлэх;

8.1.6.ахмад настанд олгох нийтийн тээврийн хэрэгслийн төлбөрийг харьяа аймаг,

нийслэлийн төсвөөс санхүүжүүлэх.

8.2.Энэ хуулийн 8.1.2-т заасан амралт, сувиллын газрын стандартыг стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, энэ хуулийн 8.1.5-д заасан нийтийн тээврийн хэрэгслээр үнэ төлбөргүй зорчих журмыг Засгийн газар батална.

/Энэ хэсгийн 2017 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./

8.3.Ахмад настны орлогын баталгааг хангах зорилгоор тэтгэврийн хэмжээг хүн амын амьжиргааны доод түвшин, хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ болон инфляцийн өөрчлөлтийг харгалзан Засгийн газар тухай бүр нэмэгдүүлнэ.

9 дүгээр зүйл. Ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих

9.1.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага, ажилтан нь Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 6.1-д заасан үйл ажиллагаа болон хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих талаар дараахь арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:

9.1.1.хөдөлмөр эрхлэх хүсэлтэй ахмад настныг бүртгэж, мэдээллийн сан бүрдүүлэх;

9.1.2.энэ хуулийн 9.1.1-д заасан мэдээллийн санд бүртгэгдсэн ахмад настныг ажилд зуучлах, нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр хөдөлмөр эрхлэхийг дэмжих, бизнес инкубацийн үйлчилгээ үзүүлэх, жижиг зээл олгох, хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтад хамруулах ажлыг зохион байгуулах;

9.1.3.ахмад настан нь залуу үед амьдрах ухаан, аж ахуй эрхлэх болон бусад чиглэлээр танхимын, зайны, шавь сургалт явуулахыг дэмжиж ажиллах.

9.2.Ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрийг жил бүр Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөл баталж, аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага, ажилтан хэрэгжүүлнэ.

9.3.Төрийн захиргааны төв байгууллага өөрийн салбарт зөвлөх мэргэжилтнээр ажиллах мэргэжлийн өндөр мэдлэг, ур чадвартай ахмад настны бүртгэл, мэдээллийн санг бүрдүүлж, тэднийг төрийн бодлого, хууль тогтоомж боловсруулах, бүтээн байгуулалтын төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд зөвлөгөө өгөх ажилд оролцуулах арга хэмжээ авна.

9.4.Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага үндэсний хэмжээнд ажиллах мэргэжлийн өндөр мэдлэг, ур чадвартай ахмад настны бүртгэл, мэдээллийн санг бүрдүүлж, тэднийг мэргэжлийн чиглэлээр нь сургагч багшаар бэлтгэх, зөвлөх үйлчилгээнд зуучлах ажлыг зохион байгуулна.

9.5.Ахмад настны санаачилгаар үүсгэн байгуулагдсан бөгөөд нийт ажиллагсдын 50-аас доошгүй хувийг нь ахмад настан эзэлдэг аж ахуйн нэгж, байгууллага, нөхөрлөл, хоршоонд Засгийн газар болон аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн шийдвэрээр хөрөнгө, зээл олгож дэмжлэг үзүүлж болно.

9.6.Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь мэргэжлийн ур чадвар, дадлага туршлагатай ахмад настныг үргэлжлүүлэн ажиллуулж болно.

9.7.Энэ хуулийн 9.1.1, 9.3, 9.4-т заасан мэдээллийн санг удирдах, ашиглах журмыг Засгийн газар батална.

9.8.Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь ахмад настныг тухайн байгууллагын зорилго, зорилт, хууль ёсны эрх ашигт нийцсэн сайн дурын ажил хийхийг дэмжиж болох бөгөөд сайн дурын ажил хийх ахмад настныг ажиллах нөхцөлөөр хангана.

10 дугаар зүйл. Ахмад настны эрүүл мэндийг хамгаалах

10.1. Ахмад настны эрүүл мэндийг хамгаалах чиглэлээр төрөөс дараахь дэмжлэгийг үзүүлнэ:

10.1.1. сум, тосгон, өрхийн эрүүл мэндийн төв нь ахмад настанд зориулж насжилтаас үүдэлтэй өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх зөвлөгөө, сургалтыг улиралд нэгээс доошгүй удаа зохион байгуулах;

10.1.2. эмчилгээ, сувилгаа зайлшгүй шаардлагатай ахмад настанд эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлтээр магадлан итгэмжлэгдсэн дотоодын рашаан сувилалд амарч сувилуулах тохиолдолд тээврийн хэрэгслийн нэг талын зардал, эрхийн бичгийн үнийн 50 хувийг, хүндэт донор ахмад настанд 100 хувийг жилд нэг удаа нөхөн олгох;

10.1.3. нийслэлээс 1000 километр ба түүнээс хол алслагдсан газарт байнга оршин суудаг ахмад настан аймгийн эрүүл мэндийн байгууллагын эмнэлэг хяналтын комиссын шийдвэрээр нийслэлд эмчлүүлэх, шинжилгээ хийлгэх тохиолдолд төрөлжсөн мэргэшлийн болон нэгдсэн эмнэлэг тухайн ахмад настанд дараалал харгалзахгүй үйлчилж, унааны нэг талын зардлыг жилд нэг удаа нөхөн олгох;

10.1.4. сум, тосгон, өрхийн эрүүл мэндийн төв нь хэвтрийн болон архаг өвчтэй, хөгжлийн бэрхшээлтэй ахмад настныг байнгын хяналтад авч, асран сувилах тусламж үзүүлэх явуулын үйлчилгээг ахмад эмч болон сувилагч, тусгайлан бэлтгэсэн сайн дурын ажилтныг оролцуулан зохион байгуулах;

10.1.5. гэрээр асруулж байгаа байнгын асаргаа шаардлагатай хөгжлийн бэрхшээлтэй ахмад настанд Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 13.6-д заасан мөнгөн тусламж олгох;

10.1.6. ахмад настны эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт ахмад настны кабинет, сум, тосгон, өрхийн эрүүл мэндийн төвд ахмад настны эмч, эсхүл ахмад настны эрүүл мэндийн чиглэлээр мэргэжил, ур чадвар эзэмшсэн эмч ажиллуулах.

10.2. Ахмад настанд хөнгөлөлттэй үнээр эм олгох бөгөөд хөнгөлөлттэй үнээр олгох эмийн нэр төрөл, хөнгөлөлтийн хэмжээг Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулиар зохицуулна.

11 дүгээр зүйл. Ахмад настны хөгжил, оролцоог дэмжих

11.1. Ахмад настны хөгжил, оролцоог төрөөс дараахь байдлаар дэмжинэ:

11.1.1. өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох хугацаа дөхсөн болон өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгож байгаа ахмад настныг нийгэм, эдийн засаг, сэтгэл зүйн хувьд бэлтгэх хөтөлбөрийг Засгийн газар баталж, хэрэгжүүлэх;

11.1.2. нутгийн захиргааны байгууллага нь ахмад настанд биеийн тамир, спорт, соёл, урлагийн барилга, байгууламж, талбайг үнэ төлбөргүй ашиглуулах, ахмад настны дунд биеийн тамир, спорт, урлаг, соёлын арга хэмжээг зохион байгуулах, ахмадын баг, хамтлаг, клубыг үйл ажиллагаа явуулах байраар үнэ төлбөргүй хангах үүрэг хүлээх;

11.1.3. нутгийн захиргааны байгууллага нь ахмад настанд зориулан чөлөөт цагийн танхим, мэдээллийн төвийг ажиллуулан ахмад настанд сэтгэл зүйн болон бусад зөвлөгөө өгөх.

12 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх хүндэтгэл, насны хишиг

12.1. Жил бүрийн Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгэн, Ахмадын өдөр: 10 дугаар сарын 1-ний өдрийг тохиолдуулан аж ахуйн нэгж, байгууллага бүр ажиллаж байсан ахмад настанд хүндэтгэл үзүүлж, бэлэг дурсгалын зүйл гардуулна.

12.2. 65 болон түүнээс дээш настай ахмад настанд Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгнийг тохиолдуулан жил бүрийн 01 дүгээр сард, Үндэсний их баяр наадам, Ардын хувьсгалын ойн баярыг тохиолдуулан жил бүрийн 7 дугаар сард улсын төсвөөс санхүүжүүлэн насны хишиг олгох бөгөөд насны хишиг олгох журмыг Засгийн газар батална.

12.3. Энэ хуулийн 12.2-т заасан насны хишиг дараахь хэмжээтэй байна:

12.3.1. 65-69 настай ахмад настанд тавин мянган төгрөг;

12.3.2. 70-79 настай ахмад настанд наян мянган төгрөг;

12.3.3. 80-89 настай ахмад настанд нэг зуун тавин мянган төгрөг;

12.3.4. 90, түүнээс дээш настай ахмад настанд хоёр зуун тавин мянган төгрөг.

12.4. Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгнийг тохиолдуулан тухайн нутаг дэвсгэрийн хамгийн өндөр настан болон 90, түүнээс дээш настай ахмад настанд аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, баг, хорооны Засаг даргын мэндчилгээ, гарын бэлэг гардуулна. 100 болон түүнээс дээш настай ахмад настанд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн мэндчилгээ, гарын бэлэг гардуулж болно.

12.5. Ажиллаж байсан аж ахуйн нэгж, байгууллага нь дампуурсан буюу татан буугдсан болон бусад шалтгаанаар харьяалах аж ахуйн нэгж, байгууллага байхгүй болсон ахмад настныг сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар, аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, сум, хорооны нийгмийн ажилтан бүртгэж Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгэн, Ахмадын өдөр: 10 дугаар сарын 1-ний өдрийг тохиолдуулан хүлээн авч хүндэтгэл үзүүлнэ.

12.6. Худалдаа, тээвэр, холбоо, эрүүл мэнд, нийтийн үйлчилгээний газар ахмад настанд тэргүүн ээлжид үйлчилнэ.

12.7. Төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж нь автобусны зогсоол, төмөр замын өртөө, нисэх буудал, худалдаа, үйлчилгээний төв, цэцэрлэгт хүрээлэн, сүм, хийд болон нийтийн үйлчилгээний бусад газар ахмад настанд зориулсан тусгайлан тоногдсон суудал, тавцан, гарц, шат, угаагуур, суултуур зэргийг хүрэлцээтэй хэмжээгээр байрлуулах арга хэмжээ авна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ**АХМАД НАСТАНД ДЭМЖЛЭГ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭХ ЖУРАМ, САНХҮҮЖИЛТ****13 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх дэмжлэгийн хэмжээ, үйлчилгээ үзүүлэх журам, санхүүжүүлэх эх үүсвэр**

13.1. Энэ хуулийн 8.1.3-т заасан дэмжлэгт хамрагдах ахмад настныг тухайн орон нутгийн ахмадын байгууллагын саналыг харгалзан Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 27 дугаар зүйлд заасан Амьжиргааг дэмжих зөвлөл тодорхойлж, шийдвэрлэнэ.

13.2. Энэ хуулийн Хоёрдугаар бүлэгт заасан ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээ, дэмжлэг, хүндэтгэлийн хэмжээ, тэдгээрийг олгох журмыг Засгийн газар батална.

13.3.Энэ хуулийн 7.1-д заасан үйлчилгээ, энэ хуулийн 8.1.2, 8.1.3, 8.1.4, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.5-д заасан дэмжлэгийг нийгмийн халамжийн сангаас, энэ хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан дэмжлэгийг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас, энэ хуулийн 7.2.6, 10.1.1, 10.1.4-т заасан үйлчилгээг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлнэ.

13.4.Ахмад настанд үйлчилгээ, дэмжлэг, хүндэтгэл үзүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг улс, орон нутгийн төсөвт тусгах, зориулалтын дагуу зарцуулах, тайлагнахтай холбогдсон харилцааг Төсвийн тухай хуулиар зохицуулна.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГА, АЛБАН ТУШААЛТНЫ ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ

14 дүгээр зүйл. Аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтны хүлээх үүрэг

14.1.Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага ахмад настны амьжиргаа, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, нийгмийн хамгааллыг сайжруулах, ахмад настны хөгжил, оролцоог дэмжих талаар төрөөс баримтлах бодлого, хөтөлбөр боловсруулах, энэ чиглэлийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн болон төрийн бус байгууллагыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, ахмад настны талаархи хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, биелэлтийг хангах үүрэг хүлээнэ.

14.2.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага ахмад настны онцлог, хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эрүүл мэндийн сургалт, сурталчилгаа, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах, насжилтын судалгааны төв, ажиллах боловсон хүчнийг бэлтгэх, тусгайлсан төсөл, хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх, энэ талаархи хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, биелэлтийг хангах үүрэг хүлээнэ.

14.3.Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага ахмад настны хэрэгцээ, сонирхлыг үндэслэн мэдлэг, боловсролыг дээшлүүлэх, шинэ ур чадвар эзэмшүүлэх, хөгжүүлэх, мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийг ашиглах, насан туршийн боловсролын үйлчилгээнд хамруулах талаар бодлого, төсөл, сургалтын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх, холбогдох хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, биелэлтийг хангах үүрэг хүлээнэ.

14.4.Төрийн захиргааны төв байгууллага энэ хууль, эрхэлсэн асуудлынхаа хүрээнд ахмад настанд ая тухтай амьдрах, хөгжих, нийгмийн амьдралд идэвхтэй оролцох боломж олгох талаар бодлого, төсөл, хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх, холбогдох хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийн биелэлтийг хангах, хэрэгжилтэд хяналт тавих үүрэг хүлээнэ.

14.5.Бүх шатны Засаг дарга ахмад настныг дэмжих талаар дараахь үүрэг хүлээнэ:

14.5.1.баг, хорооны Засаг дарга ахмад настныг судалж бүртгэх, хууль тогтоомжид заасан тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоох болон дэмжлэг, тусламж үзүүлэхэд шаардагдах баримт бичгийг бүрдүүлэхэд туслах, үнэн зөв тодорхойлолт гаргаж өгөх;

14.5.2.сум, дүүргийн Засаг дарга ахмад настны талаархи хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, ахмад настныг нийгмийн халамж, асрамжийн үйлчилгээнд хамруулах талаар эрх бүхий байгууллагад санал тавьж шийдвэрлүүлэх, ахмад настныг нийгмийн амьдралд идэвхтэй оролцуулах, эрүүл мэндийг нь хамгаалах, ажиллаж байсан аж ахуйн нэгж, байгууллага нь татан буугдсан, өөр орон нутгаас шилжин ирсэн ахмад настныг бүртгэж, нийгмийн хамгааллын арга хэмжээнд хамруулах;

14.5.3.аймаг, нийслэлийн Засаг дарга ахмад настныг дэмжих талаар авах арга хэмжээ, зарцуулах төсвийн санал боловсруулж, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлэх, энэ талаархи хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих, ахмад настныг төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээнд хамруулах саналыг халамжийн байгууллагад уламжлах;

14.5.4.аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нь орон сууц барих аж ахуйн нэгжийн удирдлагатай тохиролцон шинээр баригдах орон сууцны дэд бүтцэд төсвөөс оруулсан хөрөнгө оруулалттай тэнцэх хэмжээний үнийн дүнтэй орон сууцыг эзэмшилдээ авах, эхний ээлжид орон байргүй ахмад настанд хөлслүүлэх, эзэмшүүлэх, хүүхэдтэйгээ хамтран төлбөрийн уян хатан, хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр худалдан авах боломж бүрдүүлэх;

14.5.5.аймаг, нийслэлд ахмадын ордон, сум, дүүрэгт ахмадын өргөө, танхим, төв байгуулж ажиллуулах, түүнд шаардагдах хөрөнгө, үйл ажиллагааны зардлыг тухайн орон нутгийн төсөвт жил бүр тусгах.

14.6.Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь ажиллаж байсан ахмад настанд нэмэгдэл тэтгэвэр, тэтгэмж, түлээ, нүүрс олгох, хүндэтгэл үзүүлэх, нийгэм, соёл, урлаг, аялал, биеийн тамир, спортын арга хэмжээ зохион байгуулж, хөдөлмөр, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэх, орон сууцтай болоход дэмжлэг үзүүлнэ.

14.7.Энэ хуулийн 14.6-д заасан арга хэмжээнд зориулан аж ахуйн нэгж, байгууллага өөрийн төсөв, үйл ажиллагааны орлогоосоо цалингийн нийт сангийн гурав хүртэл хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгөөр “Ахмадын сан” байгуулах бөгөөд Ахмадын сан байгуулан ажиллуулах журмыг Засгийн газар батална.

14.8.Ахмад настны ажиллаж байсан аж ахуйн нэгж, байгууллага нь өөрчлөн зохион байгуулагдсан, татан буугдсан бол түүний эрх, үүргийг шилжүүлэн авсан этгээд энэ хуулийн 14.6-д заасан үүргийг хэрэгжүүлнэ.

15 дугаар зүйл. Ахмадын байгууллага

15.1.Ахмад настны олонхийн нийтлэг эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг төлөөлөн хамгаалах, нийгэмд үйлчилдэг, үндэсний хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагыг улсын төсвөөс, түүний салбар, нэгжийг тухайн аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн төсвөөс санхүүжүүлнэ.

15.2.Энэ хуульд заасан ахмад настны талаархи төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагын гүйцэтгэх зарим чиг үүргийг ахмад настны эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг төлөөлөн хамгаалах төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлж, төсөл, арга хэмжээний зардлыг санхүүжүүлж болно.

16 дугаар зүйл. Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

16.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтанд Эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол гэм буруутай этгээдэд Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

16.2.Энэ хуулийг зөрчсөн гэм буруутай иргэн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

17 дугаар зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох

17.1.Энэ хуулийг 2017 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 2 дугаар сарын 2-ны өдөр

АЛДАР ЦОЛТОН АХМАД НАСТАНД ТӨРӨӨС НЭМЭГДЭЛ, ХӨНГӨЛӨЛТ ОЛГОХ ТУХАЙ

(“Төрийн мэдээлэл”, 2017 он, №13)

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын баатар, хөдөлмөрийн баатар, ардын болон гавьяат цолтон, төрийн шагналт, төрийн соёрхолт, ахмад дайчин, Улсын ударник, хувьсгалт тэмцлийн ахмад зүтгэлтэн, Монгол Улсын Үндсэн хуулийг хэлэлцэж, баталсан /1990-1992 он/ Ардын Их Хурлын депутат, Улсын Бага Хурлын гишүүн ахмад настанд төрөөс нэмэгдэл, хөнгөлөлт олгохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Алдар цолтон ахмад настанд төрөөс нэмэгдэл, хөнгөлөлт олгох хууль тогтоомж

2.1.Алдар цолтон ахмад настанд төрөөс нэмэгдэл, хөнгөлөлт олгох хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Нийгмийн халамжийн тухай хууль, Ахмад настны тухай хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан бусад хууль тогтоомжоос бүрдэнэ.

3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

3.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараахь нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1.1.“нэмэгдэл” гэж энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан ахмад настанд нийгмийн даатгал, нийгмийн халамжийн сангаас олгож байгаа тэтгэвэр, тэтгэмжээс гадна төрөөс сар бүр олгох мөнгөн хөрөнгийг;

3.1.2.“хөнгөлөлт” гэж энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан ахмад настны амьжиргаа, эрүүл мэндийг дэмжих үйлчилгээг;

3.1.3.“ахмад дайчин” гэж 1939 оны Халхын голын байлдаан, 1945 оны чөлөөлөх дайн, улсын баруун хил дээр 1940-1948 онд болсон зэвсэгт тулгаралтад биечлэн оролцсон Монгол Улсын иргэн, түүнчлэн дээр дурдсан дайнд оролцож яваад амь үрэгдсэн иргэний эхнэр, нөхрийг.

4 дүгээр зүйл. Хуулийн үйлчлэлд хамаарах этгээд

4.1.Энэ хууль нь Ахмад настны тухай хуулийн 3.1-д заасан насанд хүрсэн Монгол Улсын баатар, хөдөлмөрийн баатар, ардын болон гавьяат цолтон, төрийн шагналт, төрийн соёрхолт, ахмад дайчин, Улсын ударник, хувьсгалт тэмцлийн ахмад зүтгэлтэн, Монгол Улсын Үндсэн хуулийг хэлэлцэж, баталсан /1990-1992 он/ Ардын Их Хурлын депутат, Улсын Бага Хурлын гишүүн Монгол Улсын иргэнд үйлчилнэ.

5 дугаар зүйл. Нэмэгдэл, хөнгөлөлт авах эрх

5.1.Энэ хуулийн 4.1-д заасан ахмад настан мөн хуулийн 3 дугаар зүйлд заасан нэмэгдэл, хөнгөлөлт авах эрхтэй.

5.2.Ахмад настан нь энэ хуулийн 4.1-д заасан цолыг давхардуулан хүртсэн бол түүнд аль их хэмжээтэй нэмэгдлийг олгоно.

5.3.Энэ хуулийн 4.1-д заасан ахмад настанд доор дурдсан нэмэгдлийг олгоно:

5.3.1.Монгол Улсын баатар, хөдөлмөрийн баатар, ардын болон гавьяат цолтон ахмад настанд сар бүр мөнгөн тусламж;

5.3.2.ахмад дайчин, дайнд оролцож яваад амь үрэгдсэн иргэний эхнэр /нөхөр/-т сар бүр мөнгөн тусламж;

5.3.3.Монгол Улсын төрийн шагналт, төрийн соёрхолт, түүнчлэн Улсын ударник, хувьсгалт тэмцлийн ахмад зүтгэлтэн, Монгол Улсын Үндсэн хуулийг хэлэлцэж, баталсан /1990-1992 он/ Ардын Их Хурлын депутат, Улсын Бага Хурлын гишүүнд сар бүр мөнгөн тусламж.

5.4.Энэ хуулийн 4.1-д заасан ахмад настанд доор дурдсан хөнгөлөлтийг үзүүлнэ:

5.4.1.нийслэлээс аймагт, аймгаас нийслэлд ирэх, буцах замын зардалд жилд нэг удаа;

5.4.2.дотоодын рашаан сувиллын эрхийн бичгийн үнэ, ирэх, буцах замын зардалд жилд нэг удаа нөхөн;

5.4.3.орон сууцны хөлс төлөхөд, хэрэв нийтийн халаалтгүй сууц, гэрт амьдардаг бол түлш худалдан авахад зориулж жилд нэг удаа.

6 дугаар зүйл. Нэмэгдэл, хөнгөлөлтийн хэмжээ

6.1.Энэ хуулийн 5.3-т заасан нэмэгдлийн хэмжээг Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал тогтооно.

6.2.Улсын Их Хурал нэмэгдлийн хэмжээг хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээтэй уялдуулан шинэчлэн тогтоож болно.

6.3.Энэ хуулийн 5.4-д заасан хөнгөлөлтийн хэмжээ, олгох журмыг Засгийн газар батална.

7 дугаар зүйл. Бүрдүүлэх баримт бичиг

7.1.Нэмэгдэл, хөнгөлөлт авахыг хүссэн ахмад настан дараахь баримт бичгийг бүрдүүлнэ:

7.1.1.өргөдөл;

7.1.2.иргэний үнэмлэх;

7.1.3.Монгол Улсын баатар, хөдөлмөрийн баатар, ардын болон гавьяатын цол, төрийн шагналт, төрийн соёрхолт, ахмад дайчин, Улсын ударник, хувьсгалт тэмцлийн ахмад зүтгэлтэн, Монгол Улсын Үндсэн хуулийг хэлэлцэж, баталсан /1990-1992 он/ Ардын Их Хурлын депутат, Улсын Бага Хурлын гишүүний үнэмлэх.

8 дугаар зүйл. Нэмэгдэл, хөнгөлөлт олгох

8.1.Нэмэгдлийг улсын төсвөөс, хөнгөлөлтийг нийгмийн халамжийн сангаас олгоно.

8.2.Нэмэгдэл, хөнгөлөлтийг нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, ажилтан энэ хуулийн 7.1-д заасан баримт бичгийг үндэслэн арилжааны банкаар дамжуулан тухай бүрд олгоно.

8.3.Нэмэгдлийг ахмад настанд энэ хуулийн 7.1-д заасан өргөдөл гаргасан өдрөөс эхлэн олгоно.

8.4.Нэмэгдлийг тухайн ахмад настны хүсэлтээр улирлын болон жилийн эцэст олгож болно.

8.5.Нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага ахмад настны хүсэлтээр нэмэгдэл, хөнгөлөлтийг түүний хадгаламжийн дансанд шилжүүлж болно.

9 дүгээр зүйл. Нэмэгдэл, хөнгөлөлтийг зогсоох, нөхөн төлүүлэх

9.1.Ахмад настан нас барсан тохиолдолд нэмэгдлийг нас барсны дараачийн сар дуустал олгоно.

9.2.Хуурамч баримт бичиг бүрдүүлж нэмэгдэл, хөнгөлөлт авсан нь тогтоогдвол олголтыг зогсоож, олгогдсон нэмэгдэл, хөнгөлөлтийг нөхөн төлүүлнэ.

9.3.Нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага, ажилтны буруугаас илүү олгосон нэмэгдэл, хөнгөлөлтийг буцаан суутгахгүй бөгөөд хохирлыг шүүхийн шийдвэрээр буруутай албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлнэ.

9.4.Энэ хуулийн 9.3-т заасан байгууллага, албан тушаалтны буруугаас дутуу олгогдсон нэмэгдэл, хөнгөлөлтийг ахмад настанд нөхөн олгоно.

10 дугаар зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох

10.1.Энэ хуулийг Ахмад настны тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

10.2.Энэ хуулийн 4.1-д заасан Монгол Улсын Үндсэн хуулийг хэлэлцэж, баталсан /1990-1992 он/ Ардын Их Хурлын депутат, Улсын Бага Хурлын гишүүнд энэ хуулийн 5.3.3-т заасан нэмэгдэл, энэ хуулийн 5.4-т заасан хөнгөлөлтийг 2018 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн олгоно.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА М.ЭНХБОЛД

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 24 дүгээр тогтоолын хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН 2020-2024 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын Их Хурлын ээлжит 8 дахь удаагийн сонгуулийн үр дүнд шинээр байгуулагдсан Засгийн газар нь Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" урт хугацааны хөгжлийн бодлогод нийцүүлэн, Улсын Их Хурлын 2020 оны сонгуульд оролцсон Монгол Ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрт тулгуурлан нам, иргэний нийгмийн байгууллагууд, иргэд, олон нийтийн саналуудад үндэслэн 2020-2024 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөрөө тодорхойлж байна.

Засгийн газар 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрөө боловсруулахдаа халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг амжилттай даван туулж, хүн, эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг хангах, байгаль орчны тэнцвэртэй байдал, засаглалыг сайжруулах, бүс ба орон нутгийг хөгжүүлэх, өмнөх Засгийн газрын бодлогын залгамж чанарыг хадгалахад онцгой анхаарч, дараах зургаан багц асуудлын хүрээнд хэрэгжүүлэх зорилго, зорилтуудаа дэвшүүлээ.

ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал

2.5. Нийгмийн даатгалын тогтолцоог шинэчилж, нийгмийн халамжийг оновчтой болгон, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, хүн амын хөгжлийг хангаж, дундаж давхаргын хүрээг өргөжүүлэн монгол хүний амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.

2.5.3. Хуримтлалын нэгдсэн сангаар дамжуулж, иргэн бүрийн боловсрол, эрүүл мэнд, тэтгэвэр, орон сууц, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг цогцоор нь шийдвэрлэх тогтолцоонд үе шаттайгаар шилжинэ.

2.5.5. Цалин хөлс, тэтгэвэр, тэтгэмжийг инфляц, хөдөлмөрийн бүтээмжтэй уялдуулан үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.

2.5.8. Гэр бүл, хүүхэд залуучууд, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг дээдэлсэн, нийгмийн бүх бүлгийн оролцоог хангасан хүний хөгжлийн цогц бодлого хэрэгжүүлнэ.

Амар тайван, аюулгүй нийгэм

4.3. Иргэдийн аюулгүй, амар тайван байдлыг хангана.

4.3.3. Эмэгтэйчүүд, хүүхэд, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хангах түр хамгаалах байрыг байгуулж, хуульд заасны дагуу мэдээллээр хангана.

Хараат бус бие даасан шүүх, хүний эрхийг дээдэлсэн эрх зүйн шинэтгэл

4.4. Шүүгчийн хараат бус, шүүхийн бие даасан байдлыг хангаж, хүний эрх, эдийн засаг, бизнесийн орчныг дэмжсэн хууль тогтоомжийн шинэчлэлийг хийж, шударга ёс, хуульт ёсыг бэхжүүлнэ.

4.4.1. Орон тооны гишүүдээс бүрдсэн Шүүхийн ерөнхий зөвлөл, Шүүхийн сахилгын хороог байгуулах замаар шүүгчийн хараат бус, шүүхийн бие даасан байдлыг бэхжүүлж, иргэн, захиргааны шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сайжруулах

хууль, эрх зүй, зохион байгуулалтын цогц арга хэмжээг авна.

4.4.2.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн хараат бус, бие даасан, ил тод байдлыг хангаж, Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож Үндсэн хуульт ёс, хууль дээдлэх ёс, хүний эрхийг хангах тогтолцоог боловсронгуй болгоно.

4.4.3.Хуульчийн мэргэжлийн шалгалт, үргэлжилсэн сургалт, хууль зүйн чиглэлийн дээд боловсролын сургалтын байгууллагын хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэлийг зохион байгуулах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх, хуульчдын мэргэжлийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагыг бэхжүүлж, эдийн засаг, бизнесийн эрх зүйгээр мэргэшсэн хуульчдыг бэлтгэнэ.

4.4.4.Эх газрын эрх зүйн бүлийн хэв шинж, философид суурилсан Монгол Улсын үндэсний язгуур ашиг сонирхолд нийцсэн, хүний эрхийг дээдэлсэн, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжсэн урт хугацааны “Эрх зүйн шинэтгэл II” арга хэмжээг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

4.4.5.Гэмт хэргийн хохирогч болсон хүүхэд, хүүхдийн тэтгэмж тогтоох болон газар өмчлөх эрх нь хөндөгдсөн төлбөрийн чадваргүй иргэний хууль зүйн туслалцаа авах эрхийг хангах хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

4.4.6.Хувийн өмч, хөрөнгө оруулалт, оюуны өмчийн эрхийн хамгаалалтыг сайжруулан бизнес эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлж, цахим гэрээ, хэлцлийн хууль, эрх зүйн орчныг сайжруулан цахим орчинд хийгдсэн гэрээ, хэлцлийг шүүхэд нотлох баримтаар тооцох, шүүхийн зарим үйл ажиллагааг цахимжуулж, баялаг бүтээгч, хувийн хэвшлийг дэмжих хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.

4.4.7.Эрүүгийн хууль тогтоомжийн эрх зүйн шинэчлэлийг гүнзгийрүүлж, гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх тогтолцоо, бодлого, арга барилыг боловсронгуй болгоно.

4.4.8.Мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож, мал хулгайлах гэмт хэргийг бууруулна.

4.4.9.Хууль тогтоомжийн төсөл санаачлах хүрээ, хязгаарыг тодорхойлж, хуулийн төслийн боловсруулалтын чанарын үр нөлөөг дээшлүүлж, хуулийн хэрэгжилтийг үнэлэх, хууль тогтоомжийг сурталчлах, эрх зүйн мэдээ, мэдээллээр хангах байнгын механизмыг бүрдүүлж, иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлнэ.

4.4.10.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн бүртгэл, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулж, төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн засаглалыг олон улсын жишигт нийцүүлэх, газрын хууль тогтоомжийг төрийн байгууламж нэгдмэл байх зарчим болон өмчийн эрх зүйд нийцүүлэн боловсронгуй болгоно.

4.4.11.Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан иргэний шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөө, эвлэлдэн нэгдэх болон мэдээлэл авах эрхээ хэрэгжүүлэх хууль, эрх зүйн орчныг сайжруулна.

4.4.12.Хууль сахиулах байгууллагын үйл ажиллагаанд хүний эрхэд суурилсан хандлагыг төлөвшүүлж, хүний эрхийн зөрчлийг таслан зогсоох эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, эрүү шүүлтээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

Монгол улсын засгийн газрын 2019 оны 7 дугаар тогтоолын хавсралт **ТӨРИЙН АЛБАН ХААГЧИД ӨНДӨР НАСНЫ ТЭТГЭВЭРТ ГАРАХАД НЭГ УДААГИЙН БУЦАЛТГҮЙ ТУСЛАМЖ ОЛГОХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Төрийн албаны тухай хуулийн 46.2.2, 46.2.3-т заасан үндэслэлээр төрийн албанаас чөлөөлөгдөж, өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон төрийн улс төрийн албан хаагчаас бусад төрийн албан хаагчид Төрийн албаны тухай хуулийн 60.1-д заасан нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгоход энэ журмыг мөрдөнө.

1.2. Эрүүл мэндийн болон боловсролын салбарын хуульд заасан шалгуур, нөхцөлд хамаарах төрийн үйлчилгээний албан хаагч болон төрийн тусгай албан хаагчаас бусад энэ журмын үйлчлэлд хамаарах төрийн албан хаагч нийтдээ 5 жил, үүнээс сүүлийн 3 жил төрийн албанд тасралтгүй ажилласан тохиолдолд нэг удаагийн буцалтгүй тусламж авах эрх үүснэ.

Хоёр. Нэг удаагийн буцалтгүй тусламж тооцох цалингийн дундаж хэмжээ

2.1. Нэг удаагийн буцалтгүй тусламж тооцох үндсэн цалингийн хэмжээг тогтоохдоо тухайн албан тушаалын сүүлийн 3 жилийн дунджаар тооцно.

2.2. Энэ журмын 1.1-д заасан үндэслэлээр төрийн албанаас чөлөөлөгдөж, өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон төрийн албан хаагчид хамгийн сүүлд хашиж байсан албан тушаалын нэг сарын үндсэн цалинг нь төрийн албанд ажилласан нийт жилийн тоотой тэнцэх сарын тоогоор үржүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгоно. Төрийн албан хаагчид олгох нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийн дээд хэмжээ нь тухайн албан хаагчийн 36 сарын албан тушаалын үндсэн цалингийн дунджаас ихгүй байна.

Гурав. Төрийн албанд ажилласанд тооцох хугацаа

3.1. Төрийн албан хаагчийн төрийн албанд ажилласан хугацаанд дараахь хугацааг оруулж тооцно:

3.1.1. Төрийн албаны тухай хуулийн 11-14 дүгээр зүйлд заасан албан тушаалд ажилласан хугацаа;

3.1.2. Төрийн албаны тухай хуулийн дагуу төрийн албан хаагч болсон иргэний 1990 оны 3 дугаар сарын 23-наас өмнө нам, олон нийтийн төв, орон нутгийн байгууллагад орон тооны албан тушаал эрхэлж байсан хугацаа;

3.1.3. Улсын Их Хуралд суудалтай намын байгууллагад орон тооны албан тушаал эрхэлж байсан иргэн төрийн албанд шилжин ажиллавал намын байгууллагад ажилласан хугацаа;

3.1.4. улсын төсөвт үйлдвэрийн газрын ерөнхий менежерийн үүрэг гүйцэтгэх дарга (захирал, эрхлэгч)-аар 1996 оны 8 дугаар сарын 1-нээс 2008 оны 5 дугаар сарын 6-ны өдөр хүртэл ажилласан хугацаа;

3.1.5. төрийн албанд ажиллаж байхдаа зургаан сар хүртэл хугацаагаар мэргэжил, мэргэшлээ дээшлүүлэх, дахин мэргэших, шинээр мэргэжил эзэмшихээр суралцсан хугацаа;

- 3.1.6. төрийн албанд ажиллах хугацаандаа жирэмсний болон амаржсаны амралттай, хууль тогтоомжийн дагуу хүүхдээ асрах чөлөөтэй байсан хугацаа;
- 3.1.7. төрийн байгууллагын дотоод журмын дагуу чөлөөтэй байсан хугацаа;
- 3.1.8. төрийн албанаас үндэслэлгүйгээр халагдсаныг шүүхээр эгүүлэн тогтоосон бол уг шалтгаанаар ажилгүй байсан хугацаа;
- 3.1.9. баривчлагдсан буюу цагдан хоригдсон этгээд гэмт хэрэг үйлдсэн нь нотлогдоогүйгээс суллагдсан, шүүхээс цагаатгах тогтоол гарсан, эрүүгийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгосон, эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх тухай шийдвэрийг хүчингүй болгосон бол төрийн албан хаагчийг ял шийтгэсэн, баривчилсан, цагдан хорьсон, албан үүргээ биелүүлэхийг түр түдгэлзүүлсэн, эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэглэсэн хугацаа.
- 3.2. Төрийн албанд ажилласан хугацааг тухайн байгууллагын хүний нөөцийн асуудал хариуцсан нэгж буюу албан тушаалтан тооцож тодорхойлно. Төрийн албанд ажилласан хугацааг хуанлийн бүтэн жилээр тооцно.
- 3.3. Төрийн албанд ажилласан хугацааг тооцох үндсэн бичиг баримт нь хөдөлмөрийн болон нийгмийн даатгалын дэвтэр байна. Үндсэн бичиг баримтыг үрэгдүүлсэн тохиолдолд эрх бүхий байгууллагаас олгосон лавлагаа эсхүл төрийн албанд ажилласан хугацааг тогтоосон шүүхийн шийдвэрийг үндэслэнэ.

Дөрөв. Бусад хуульд зааснаар нэг удаагийн тэтгэмж олгох

- 4.1. Төрийн тусгай албан хаагчид Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан үндэслэлээр, мөн хуулийн 19.1-19.3 дахь хэсэгт заасан нэг удаагийн тэтгэмж олгоход "Цэргийн албан хаагчид нэг удаагийн тэтгэмж олгох журам"-ыг баримтлан.
- 4.2. Боловсролын тухай хуулийн 43.1.4, 43.5, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 29.2-т тус тус заасан төрийн үйлчилгээний албан хаагч өндөр насны тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж тооцох цалингийн дундаж хэмжээг энэ журмын 3.1, 3.2, 3.3-т заасны дагуу тогтоох бөгөөд тэдгээрийн ажилласан хугацаанд Боловсролын тухай хуулийн 3.1.15, 43.1.2, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 29.2-т заасан төрийн үйлчилгээний албан тушаалд ажилласан хугацаа болон энэ журмын 4.1.5-4.1.9-д заасан хугацааг оруулан тооцно. Мөнгөн тэтгэмжийг энэ журмын 4.2, 4.3, 5.1-5.5-д заасныг баримтлан олгоно.
- 4.3. Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд заасан өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох эрх үүсээгүй, зэвсэгт хүчин, хилийн цэрэг, цагдаа, онцгой байдал, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх зэрэг төрийн тусгай албанд энгийн албан үүрэг хариуцсан төрийн үйлчилгээний албан хаагч өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох бол энэ журам үйлчилнэ.
- 4.4. Хэрэв Төрийн албаны тухай хуулиас бусад хуульд төрийн албан хаагчид тэтгэвэрт гарахад нь зориулж нэг удаагийн тэтгэмж олгох талаар заасан бол төрийн албан хаагч тэдгээр тэтгэмжийн аль илүүг сонгох эрхтэй ба энэ тохиолдолд тэтгэмжийг давхардуулан олгохгүй.

Тав. Бусад

- 5.1. Төрийн албан хаагчид нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгоход шаардагдах хөрөнгийг тухайн байгууллага жил бүр төсөвтөө тусгана.

5.2. Төрийн албанд хууль тогтоомжийн дагуу томилогдсон эсэхийг хянаж үзсэний үндсэн дээр төрийн албан хаагчид нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгох асуудлыг шийдвэрлэнэ.

5.3. Төрийн албан хаагч ажил олгогчид өргөдлөө гаргаж, төрийн албанаас чөлөөлөгдсөний дараа түүнд энэ журамд заасны дагуу нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгоно. Төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагаас өндөр насны тэтгэвэрт гарсан хүн төрийн байгууллагад дахин ажиллаж байгаа тохиолдолд түүнд нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгохгүй.

5.4. Төрийн албан хаагчийн ажиллаж байсан байгууллагын дарга, хүний нөөц болон санхүү хариуцсан ажилтнууд энэ журмын дагуу тухайн төрийн албан хаагчийн төрийн алба хаасан хугацаа, үндсэн цалинг үнэн зөв тодорхойлох үүрэг хүлээнэ.

5.5. Төрийн албан хаагчийн сарын дундаж цалин хөлсийг буруу тодорхойлох, хуурамч бичиг баримт бүрдүүлэх зэргээр нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийн хэмжээг буруу тогтоож олгосон албан тушаалтанд Төрийн албаны тухай хуулийн 48 дугаар зүйлд заасан сахилгын шийтгэл ногдуулна.

5.6. Төрийн албаны тухай хуулийн 60.1-д заасан төрийн үйлчилгээний албан хаагчид нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгох зохицуулалтыг 2020 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

Монгол улсын засгийн газрын 2017 оны 31 дүгээр тогтоолын хавсралт

НАСНЫ ХИШИГ ОЛГОХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. ахмад настанд улсын төсвөөс насны хишиг олгохтой холбоотой харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна. (Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

1.2. Насны хишгийг Ахмад настны тухай хуулийн 12.2-т заасан насанд хүрсэн ахмад настанд олгоно. Ахмад настан нь насны хишгийг итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөрөө дамжуулан авч болно.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

1.3. Ахмад настан болон түүний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч насны хишгийг нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагатай гэрээ байгуулсан банкаар дамжуулан авна.

1.4. Ахмад настны насыг тооцохдоо регистрийн дугаарын төрсөн он, сар, өдрийг үндэслэнэ.

Хоёр. Насны хишиг авах ахмад настны хүсэлтийг хүлээн авах, хянан шийдвэрлэх

2.1. Ахмад настны тухай хуулийн 12.2-т заасан насанд хүрсэн ахмад настан, эсхүл түүний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч нь тухайн ахмад настны оршин суугаа сум, хорооны нийгмийн ажилтанд хандан насны хишиг авах хүсэлт гаргана.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

Хүсэлт гаргахдаа дор дурдсан бичиг баримтыг бүрдүүлж өгнө:

- 2.1.1. ахмад настны иргэний үнэмлэх, эсхүл иргэний үнэмлэхийн лавлагаа;
- 2.1.2. итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн иргэний үнэмлэх, эсхүл иргэний үнэмлэхийн лавлагаа;
- 2.1.3. Монгол Улсад хууль ёсоор байнга оршин суудаг гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний хувьд байнга оршин суугчийн үнэмлэх.

(Энэ заалтыг Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор нэмсэн)

2.2. Итгэмжлэлийг Нотариатын тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлд заасны дагуу гэрчлүүлнэ. Суманд нотариатч ажиллаагүй тохиолдолд сумын Засаг даргын Тамгын газрын дарга Нотариатын тухай хуулийн 10.2-т заасны дагуу итгэмжлэлийг гэрчилнэ.

2.3. Сум, хорооны нийгмийн ажилтан нь энэхүү журмын 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3-т заасан баримт бичгийг хүлээн авч тухайн иргэний мэдээллийг энэхүү журмын хавсралтаар баталсан өргөдлийн маягтыг цахим хэлбэрээр бөглөн журмын 2.1-д заасан иргэнээр гарын үсэг зуруулж баталгаажуулан уг хүсэлтийг хүлээн авсан хугацааг өргөдөлд тодорхой бичнэ.

(Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор нэмэлт орсон)

2.4. Сум, хорооны нийгмийн ажилтан энэхүү журмын 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3-т заасан бичиг баримтыг хуулбарлан өргөдөлд хавсарган анхан шатны баримт бүрдүүлэн аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад хүргүүлнэ.

(Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор нэмсэн)

2.5. Аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага нь анхан шатны баримтыг үндэслэн Нийгмийн халамжийн мэдээллийн систем (WAIS)-д бүртгэж, тухайн аймаг, дүүргийн хэмжээнд насны хишиг авах ахмад настны нэрсийн жагсаалтыг гаргана.

2.6. Аймаг, дүүргийн улсын бүртгэлийн байгууллага нь нас барсан, харьяатаас гарсан иргэний талаарх мэдээллийг тухайн жилийн 1 болон 6 дугаар сарын 15-ны дотор аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад хүргүүлнэ.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

2.7. Аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага насны хишиг авах ахмад настны нэрсийн жагсаалтыг энэхүү журмын 2.6-д заасан мэдээлэлтэй тулгаж, шалган баталгаажуулж нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагатай гэрээ байгуулсан банкинд 1 болон 6 дугаар сарын 20-ны дотор цахим хэлбэрээр хүргүүлнэ.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

2.8. Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын Төрийн сангийн газар насны хишиг олгох санхүүжилтийг нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын халамжийн сангийн дансанд 1 болон 6 дугаар сарын 20-ны дотор шилжүүлнэ. (Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

2.9. Нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад бүртгэлтэй насны хишиг авах ахмад настны нэрсийн жагсаалтыг үндэслэн санхүүжилтийг аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад 1 болон 6 дугаар сарын 23-ны дотор шилжүүлнэ.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

2.10. Аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага нь насны хишиг олгох санхүүжилтийг 1 болон 6 дугаар сарын 25-ны дотор гэрээт банкинд шилжүүлнэ.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

2.11. Төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээнд хамрагдаж байгаа ахмад настан тухайн асрамжийн байгууллага байрлаж байгаа орон нутгийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад энэхүү журамд заасны дагуу насны хишиг авах хүсэлтээ гаргаж шийдвэрлүүлнэ.

2.12. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын харьяа хорих ангид ял эдэлж байгаа болон цагдан хоригдож байгаа Ахмад настны тухай хуулийн 12.2-т заасан насанд хүрсэн иргэний мэдээллийг эдгээр байгууллага нь байрлаж байгаа аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад 1 болон 6 дугаар сарын 15-ны дотор хүргүүлнэ.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

2.13. Ахмад настан нь засаг захиргааны нэг нэгжээс өөр нэгжид шилжин суурьшсан тохиолдолд нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагаас хасалт хийлгэж, шилжин очсон нутаг дэвсгэрийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад бүртгүүлэн насны хишгээ үргэлжлүүлэн авна.

Гурав. Насны хишиг олгох

3.1. Билгийн тооллын хаврын тэргүүн сар-Цагаан сарын шинийн 3-ны өдөр болон Үндэсний их баяр наадам, Ардын хувьсгалын ойн баяр 7 дугаар сарын 15-ны өдрөөр тооцон Ахмад настны тухай хуулийн 12.2-т заасан насанд хүрсэн ахмад настанд мөн хуулийн 12.3.1-12.3.4-т заасны дагуу насны хишиг олгоно.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

3.2. Энэхүү журмын 3.1-д заасан ахмад настан, эсхүл түүний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч тухайн жилийн 1 болон 6 дугаар сарын 25-ны өдрөөс хойш нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагатай гэрээ байгуулсан банкаар дамжуулан насны хишгийг авна. (Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

3.3. Тухайн банк нь ахмад настанд насны хишиг олгохдоо доод үлдэгдэлгүй нэрийн дансыг үнэ төлбөргүй нээх бөгөөд гүйлгээний шимтгэл, цахим карт олгосны болон бусад төрлийн хураамж авахыг хориглоно.

3.4. Ахмад настан хүсэлт гаргасан тохиолдолд шинээр данс нээхгүйгээр тухайн банк дахь нэрийн дансанд нь насны хишгийг шилжүүлж болно.

3.5. Төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээнд хамрагдаж байгаа ахмад настан насны хишгийг банкнаас өөрийн биеэр очиж авах боломжгүй тохиолдолд итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр дамжуулан авч болно.

3.6. Энэхүү журмын 2.12-т заасан ахмад настны насны хишиг хорих анги байрлаж байгаа аймаг, дүүргийн банкинд тухайн иргэний нэрийн дансанд хуримтлагдах бөгөөд итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр дамжуулан авах тохиолдолд хорих ангийн дарга итгэмжлэл олгоно.

3.7. Гадаадад оршин суугаа Монгол Улсын иргэний насны хишгийг төлөөлөн авах иргэний өргөдөл, хилийн чанадад суугаа Дипломат төлөөлөгчийн газрын итгэмжлэл,

тодорхойлолтыг үндэслэн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчид олгоно.

3.8. Ахмад настан 6 дугаар сарын 30-наас хойш хүсэлт гаргасан тохиолдолд тухайн онд ногдох насны хишгийг олгохгүй бөгөөд дараа оноос эхлэн олгоно.

3.9. Энэхүү журмын 2.6-д заасан мэдээллийг хүргүүлснээс хойшхи хугацаанд нас барсан ахмад настанд Ахмад настны тухай хуулийн 12.2-т зааснаар тухайн удаагийн насны хишгийг олгоно.

(Энэ хэсгийг Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор нэмсэн)

Дөрөв. Насны хишиг олгохыг зогсоох

4.1. Аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага дараах тохиолдолд насны хишгийг зогсоох шийдвэр гаргана:

(Энэ хэсэгт Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

4.1.1. нас барсан;

4.1.2. Монгол Улсын харьяатаас гарсан.

4.2. Иргэн хуурамч бичиг баримт бүрдүүлэх, худал мэдээлэл өгөх зэргээр насны хишгийг авсан нь хяналт шалгалтаар тогтоогдвол аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагын шийдвэрээр насны хишиг олгохыг түр зогсооно.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

4.3. Энэхүү журмын 4.2-т заасны дагуу түр зогсоосон насны хишгийг нөхөж олгохгүй.

Тав. Бусад

5.1. Энэхүү журмын 4.2-т заасны дагуу илүү авсан мөнгийг суутгах, эсхүл буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлнэ. Суутгалыг аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагын мэдэгдлийг үндэслэн банк суутгаж, холбогдох дансанд төвлөрүүлэн энэ талаар халамжийн байгууллагад мэдээлнэ.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

5.2. Банк насны хишгийг тухайн иргэний авсан өндөр насны тэтгэврийн зээл болон бусад зээл, зээлийн хүүд суутгахыг хориглоно.

5.3. Нийгмийн халамжийн болон улсын бүртгэлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, банкны ажилтны гаргасан алдааны улмаас учирсан хохирлыг гэм буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлж, хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

(Энэ заалтад Засгийн газрын 2018 оны 383 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт орсон)

Засгийн газрын 2017 оны 197 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

АХМАД НАСТАНД ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭХ, ДЭМЖЛЭГ, ХӨНГӨЛӨЛТ ОЛГОХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Ахмад настны тухай хуулийн 7.1, 8.1.1-8.1.4, 10.1.2, 10.1.3, Алдар цолтон ахмад настанд төрөөс нэмэгдэл, хөнгөлөлт олгох тухай хуулийн 5.4.1-5.4.3-т заасан үйлчилгээ үзүүлэх болон дэмжлэг, хөнгөлөлт олгохтой холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Энэхүү журмын үйлчлэлд Ахмад настны тухай хуулийн 3.1, 3.3, Алдар цолтон ахмад настанд төрөөс нэмэгдэл, хөнгөлөлт олгох тухай хуулийн 4.1-д заасан иргэн хамрагдана.

1.3. Алдар цолтон ахмад настан зөвхөн нэг төрлийн алдар цолны дагуу хөнгөлөлтөд хамрагдана.

1.4. Энэхүү журмын 1.3 дахь заалт ахмад дайчинд хамаарахгүй.

1.5. Нийгмийн халамжийн сангаас ахмад настанд үзүүлэх дэмжлэг, хөнгөлөлт, тусламжийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага болон арилжааны банк хооронд байгуулсан гурвалсан гэрээний дагуу тус банк (цаашид "гэрээт" гэх)-аар дамжуулан олгоно.

Гурав. Ахмад настанд амралт, сувилалд амрах эрхийн бичгийн хөнгөлөлт олгох

3.1. Ахмад настан нь жилд нэг удаа ахмадын зориулалттай амралт, сувилалд Засгийн газраас тогтоосон хөнгөлөлттэй үнээр амарч сувилуулна.

3.2. Нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага Ахмад настны тухай хуулийн 8.2-т заасан стандартын шаардлага хангасан амралт сувиллын газраас Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу ахмадын зориулалттай амралт, сувиллын газрыг сонгон шалгаруулна.

3.3. Сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн амралт, сувиллын газартай нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага гэрээ байгуулна. Гэрээ байгуулсан амралт, сувиллын газарт ахмад настан хөнгөлөлттэй үнээр амрах эрхийн бичгийг нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад хүргүүлнэ.

3.4. Ахмад настан өөрийн сонгосон амралт сувилалд амрах хүсэлтээ энэхүү журмын 6.2-т заасан баримт бичгийн хамт сум, хорооны нийгмийн ажилтанд гаргана.

3.5. Ахмад настан амралт, сувиллын газрын эрхийн бичгийн үнийн өөрийн хариуцах хэсгийг бэлэн мөнгөөр төлөх, эсхүл тухайн байгууллагын дансанд шилжүүлж, сум, хорооны нийгмийн ажилтнаас эрхийн бичгийг авна.

/Энэ заалтыг 2018-1-1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө/

3.6. Гэрээт амралт, сувиллын газар нь амарч, сувилуулсан ахмад настны нэрийн жагсаалт, амарсан хугацааны талаарх мэдээллийг нэхэмжлэлийн хамт сар бүрийн эцэст аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад хүргүүлнэ.

3.7. Аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага амралт,

сувиллын газраас ирүүлсэн жагсаалтыг ахмад настны бүрдүүлж өгсөн баримт бичигтэй тулган нягталж тухайн байгууллагын дансанд нийгмийн халамжийн сангаас олгох эрхийн бичгийн үнийн хөнгөлөлтийг шилжүүлнэ.

3.8. Гэрээт амралт, сувиллын газар ахмад настанд үзүүлсэн үйлчилгээ, эмчилгээ, сувилгааны чанар, сэтгэл ханамжийн үнэлгээг ахмад настан тус бүрээр хийлгүүлж жилийн эцсийн тайланд хавсаргасан байна.

3.9. Ахмад настны тухай хуулийн 10.1.2, 10.1.3, Алдар цолтон ахмад настанд төрөөс нэмэгдэл, хөнгөлөлт олгох тухай хуулийн 5.4.1, 5.4.2-т заасан хөнгөлөлт авах эрх бүхий ахмад настанд эрхийн бичгийн үнийг энгийн өрөөний тарифаар, тээврийн хэрэгслийн зардлыг авто замын болон агаарын тээврийн тарифт үнээр тооцож олгоно.

3.10. Ахмад настны тухай хуулийн 10.1.3-т заасан дэмжлэгийн хэмжээг Монгол Улсын авто замын сүлжээний атласт заасан замын уртаар нийслэлээс аймаг, аймгаас тухайн иргэний оршин суугаа сумын төв хүртэлх зайг хамааруулан тооцож олгоно.

3.11. Нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага ахмадын зориулалттай амралт сувилал, магадлан итгэмжлэгдсэн дотоодын рашаан сувиллын талаарх мэдээллийг аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагаар дамжуулан нийтэд мэдээлнэ.

Засгийн газрын 2017 оны 197 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт

АХМАДЫН САН БАЙГУУЛАН АЖИЛЛУУЛАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Ахмад настны тухай хуулийн 14.7-д заасан Ахмадын сан (цаашид “сан” гэнэ)-г байгуулан ажиллуулах, сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, гүйцэтгэлийг тайлагнах, хяналт тавихтай холбоотой үйл ажиллагааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь тухайн байгууллагын дэргэдэх ахмадын хороо, зөвлөлийн саналыг үндэслэн өөрийн төсөв, жил бүрийн үйл ажиллагааны орлогоосоо цалингийн нийт сангийн гурав хүртэлх хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгөөр сан байгуулна.

1.3. Төсөвт байгууллагын тухайд цалингийн сангийн гурав хүртэлх хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгөөр сан байгуулж, шаардагдах хөрөнгийг төсөвтөө жил бүр тусгана.

1.4. Сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, гүйцэтгэлийг тайлагнах үүргийг тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага хариуцан гүйцэтгэнэ.

Хоёр. Сангийн хөрөнгийн бүрдүүлэлт

2.1. Сангийн хөрөнгийг дараах эх үүсвэрээс бүрдүүлнэ:

2.1.1. ажахуйн нэгж, байгууллага, төсөвт байгууллагын тухайн жилийн үйл ажиллагааны орлого болон батлагдсан төсвөөс цалингийн нийт сангийн гурав хүртэлх хувьтай тэнцэх хэмжээгээр санд төвлөрүүлсэн хөрөнгө;

2.1.2. сангийн үйл ажиллагаанаас олох орлого;

2.1.3. сангийн тухайн жилийн зарцуулагдаагүй чөлөөт үлдэгдэл хөрөнгө;

2.1.4. гадаад, дотоодын байгууллага болон иргэдээс санд өгсөн мөнгөн болон мөнгөн

бус хандив, тусламж;

2.1.5. сангийн хөрөнгийн үлдэгдлийг банкинд хадгалуулсны хүүгийн орлого;

2.1.6. бусад эх үүсвэр.

Гурав. Сангийн хөрөнгийн зарцуулалт

3.1. Сангийн хөрөнгийг Ахмад настны тухай хуулийн 12.1, 14.6-д заасан дараах арга хэмжээнд зарцуулна:

3.1.1. байгууллага, салбартаа онцгой үр бүтээл гарган олон жил идэвх зүтгэлтэй ажилласан ахмад настанд нэмэгдэл тэтгэвэр, тэтгэмж олгох;

3.1.2. Цагаан сар, ахмадын өдрийг тохиолдуулан хүндэтгэл үзүүлэн бэлэг дурсгалын зүйл гардуулах;

3.1.3. нийтийн халаалтгүй сууц, гэрт амьдардаг ахмад настанд түлш худалдан авахад нь зориулан жил бүр Засгийн газраас тогтоосон хэмжээгээр мөнгөн дэмжлэг үзүүлэх;

3.1.4. хувиараа хөдөлмөр эрхлэх болон үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлж байгаа ахмад настанд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх;

3.1.5. шинээр хашаа, байшин барих, засварлах, орон сууцныхаа нөхцөлийг сайжруулахад зориулж ахмад настанд дэмжлэг үзүүлэх;

3.1.6. эрүүл мэндийн шалтгаанаар удаан хугацаагаар өвчтэй байгаа ахмад настанд эмчилгээний зардалд нь зориулж мөнгөн тусламж үзүүлэх;

3.1.7. ахмад настан өөрөө эсхүл түүний нөхөр (эхнэр) нь нас барсан тохиолдолд мөнгөн тусламж олгох;

3.1.8. ахмадуудын дунд идэвхтэй амралт, аялал, урлаг, спортын арга хэмжээ, уралдаан тэмцээн зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлэх;

3.1.9. амьжиргааны баталгаажих түвшингээс доогуур орлоготой, нийгмийн халамжийн дэмжлэг, тусалцаа зайлшгүй шаардлагатай болон харж хандах ах дүү, төрөл садангүй, ганц бие ахмад настанд мөнгөн тусламж үзүүлэх.

3.2. Аж ахуйн нэгж байгууллагын удирдлага, төсвийн шууд ерөнхийлөн захирагч энэхүү журмын 3.1.2, 3.1.8-д заасан мөнгөн дэмжлэгийн хэмжээг хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний 20 хувиас багагүй байхаар тогтоож, байгууллагын төсөв болон дотоод журам, ажилтнуудын нийгмийн хамгааллын хөтөлбөрт тусган хэрэгжүүлэх үүрэг хүлээнэ.

3.3. Сангийн хөрөнгийг зориулалтын бус зүйлд ашиглах, зарцуулахыг хориглоно.

3.4. Сангаас дэмжлэг, тусламж авахыг хүссэн ахмад настан оршин суугаа баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт болон бусад шаардлагатай холбогдох баримт бичгийг бүрдүүлэн байгууллагын дэргэдэх ахмадын хороо, зөвлөлд хүсэлт гаргана.

3.5. Ахмадын хороо, зөвлөлийн албан ёсны саналыг үндэслэн тухайн байгууллагын удирдлага хүсэлтийг шийдвэрлэнэ.

3.6. Аж ахуйн нэгж, байгууллага өөрчлөн зохион байгуулагдсан, хувьчлагдсан тохиолдолд сангийн хөрөнгийг ахмадуудын бүртгэлийн хамт тухайн байгууллагын эрх, үүргийг шилжүүлэн авсан хуулийн этгээдэд шилжүүлнэ.

3.7. Аж ахуйн нэгж, байгууллага татан буугдсан тохиолдолд сангийн үйл ажиллагааг зогсоож, цаашид харьяалах байгууллагагүй болсон тухай ахмадуудад мэдэгдэн, тэдгээрийн бүртгэлийг харьяа сум, дүүргийн Засаг даргад шилжүүлнэ.

3.8. Харьяалах байгууллага, аж ахуйн нэгж нь татан буугдсан ахмад настанд дэмжлэг

үзүүлэх арга хэмжээг нутгийн захиргаа, нийгмийн халамжийн үйлчилгээний болон ахмадын байгууллага хамтран зохион байгуулна.

Дөрөв. Сангийн хөрөнгийн зарцуулалтад тавих хяналт, тайлан

4.1. Сангийн хөрөнгийн бүрдүүлэлт, зарцуулалтад мэргэжлийн хяналт, аудит, санхүүгийн байгууллага холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хяналт тавина.

4.2. Ахмад настанд нэмэгдэл тэтгэвэр, тэтгэмж, тусламж, дэмжлэг олгох, сангийн гүйцэтгэлийг тайлагнах асуудлыг тухайн байгууллагын санхүү болон ахмадын хороо хамтран хариуцан гүйцэтгэнэ.

4.3. Байгууллагын захиргаа нь сангийн орлого, зарлагын жилийн эцсийн гүйцэтгэлийн тайланг дараа оны 2 дугаар сарын 10-ны дотор гаргаж, байгууллагын дэргэдэх ахмадын хороо, зөвлөлд тайлагнана.

4.4. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ахмадын байгууллага энэхүү журмын хэрэгжилтэд хөндлөнгийн хяналт тавина.

Засгийн газрын 2017 оны 197 дугаар тогтоолын 3 дугаар хавсралт

АХМАД НАСТАН, ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮН НИЙТИЙН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛЭЭР ҮНЭ ТӨЛБӨРГҮЙ ЗОРЧИХ ЖУРАМ

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1. Ахмад настны тухай хуулийн 8.1.5, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 32.8-д заасны дагуу ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн нийслэл, аймгийн төвийн нийтийн тээврийн хэрэгсэл (таксинаас бусад)-ээр орон нутгийн харьяалал харгалзахгүй үнэ төлбөргүй зорчихтой холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Энэхүү журмын үйлчлэлд Ахмад настны тухай хуулийн 3.1, 3.3-т заасан ахмад настан, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 4.1.1-д заасан хүн хамаарна.

Хоёр. Нийтийн тээврийн хэрэгслээр үнэ төлбөргүй зорчихцахим төлбөрийн карт олгох, сунгах

2.1. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд нийтийн тээврийн хэрэгслээр үнэ төлбөргүй зорчиход зориулсан нийтийн тээврийн цахим төлбөрийн карт (цаашид "цахим карт" гэх)-ыг аймаг, нийслэл, дүүргийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага олгоно.

2.2. Нийтийн тээврийн хэрэгслээр үнэ төлбөргүй зорчих цахим карт авахыг хүссэн ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн энэхүү журмын "Тав"-д заасан баримт бичгийг бүрдүүлж харьяа аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад өөрийн биеэр хүсэлт гаргана.

2.3. Аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага цахим карт авах хүсэлт гаргасан иргэний хүсэлт, холбогдох баримт бичгийг хүлээн авч олгох эсэх асуудлыг шийдвэрлэнэ.

2.4. Ахмад настанд олгох цахим картын хүчинтэй хугацаа 2 жил байна. Ахмад настан 2 жил тутамд цахим картын хугацааг сунгуулна.

2.5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд олгох цахим картын хүчинтэй хугацааг Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссоос тогтоосон тухайн хүний хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хугацаагаар тооцож олгоно. Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссоос

тухайн хүний хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хугацааг сунгасан тохиолдолд цахим картыг мөн хугацаагаар сунгана.

2.6. Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссоос хөдөлмөрийн чадвар алдалтыг хугацаагүйгээр тогтоосон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд цахим картыг 2 жилийн хугацаагаар олгоно.

2.7. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд цахим картыг Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын шийдвэрийн хүчинтэй хугацаагаар тооцож олгоно.

2.8. Байнга оршин суух засаг захиргааны нэг нэгжээс өөр нэгжид 180 хоног болон түүнээс доош хугацаагаар оршин суух ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд цахим картыг аймаг, нийслэлийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага энэхүү журмын 5.1.-5.3-т заасан баримт бичгийг үндэслэн олгоно.

2.9. Байнга оршин суух засаг захиргааны нэг нэгжээс өөр нэгжид 180 хоног болон түүнээс дээш хугацаагаар оршин суух тохиолдолд ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд цахим картыг аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага энэхүү журмын 5.1.-5.3-т заасан баримт бичгийг үндэслэн олгоно.

2.10. Цахим карт авсан ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн нас барсан тохиолдолд түүний өрхийн гишүүн энэ тухай аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад мэдэгдэнэ. Аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага иргэний бүртгэлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын бүртгэл, нийгмийн даатгал болон нийгмийн халамжийн сангаас оршуулгын тэтгэмж олгосон иргэний мэдээлэлд үндэслэн цахим картыг хүчингүй болгоно.

2.11. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд олгосон цахим картыг хаяж үрэгдүүлсэн тохиолдолд олгосон байгууллагад мэдэгдэж, баримт бичгээ дахин бүрдүүлж шинээр цахим карт авна.

Гурав. Цахим карт нийлүүлэх

3.1. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд олгох цахим картыг бэлтгэн нийлүүлэх ажлыг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу гүйцэтгэнэ.

3.2. Аймаг, нийслэлийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага нь ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд цахим карт олгох ажлыг энэхүү журмын 3.1-д заасны дагуу сонгон шалгаруулсан байгууллагатай гэрээний үндсэн дээр хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.3. Цахим карт нийлүүлэх эрх авсан байгууллага дараах үүрэг хүлээнэ:

3.3.1. аймаг, нийслэлийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагын захиалгын дагуу цахим картыг идэвхжүүлэн нийлүүлэх;

3.3.2. цахим карт унших, идэвхижүүлэх техник, тоног төхөөрөмжөөр хангах;

3.3.3. гэмтэлтэй цахим карт олгогдсон тохиолдолд үнэ төлбөргүй сольж өгөх.

3.4. Цахим карт бэлтгэн нийлүүлэх эрх авсан байгууллага ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчсон тоо, мэдээллийг аймаг, нийслэлийн тээврийн газарт сар бүр хүргүүлнэ.

Дөрөв. Тээврийн хэрэгслээр зорчих зардлыг тооцох, нөхөн олговрыг санхүүжүүлэх

4.1. Аймаг, нийслэлийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагаас ирүүлсэн

ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоо, мэдээллийг үндэслэн аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг нийслэл, аймгийн төвийн нийтийн тээврийн хэрэгсэл (таксинаас бусад)-ээр орон нутгийн харьяалал харгалзахгүйгээр үнэ төлбөргүй зорчуулахад шаардагдах хөрөнгийн тооцоог гарган санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

4.2. Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг нийтийн тээврийн хэрэгслээр үнэ төлбөргүй зорчуулахад шаардагдах хөрөнгийг аймаг, нийслэлийн төсөвт тусгана.

4.4. Аймаг, нийслэлийн тээврийн газар тухайн сард цахим картаар үнэ төлбөргүй зорчсон ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний зорчсон тоо, гүйцэтгэлийг нийтийн тээврийн үйлчилгээ үзүүлсэн аж ахуйн нэгж, байгууллага тус бүрээр гаргаж, баталгаажуулсан тайланг дараа сарын 5-ны дотор багтаан аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газарт хүргүүлнэ.

4.5. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар төсөвт тусгагдсан хөрөнгийг гүйцэтгэлийг нь үндэслэн орон нутгийн нийтийн тээврийн үйлчилгээ үзүүлсэн аж ахуйн нэгж, байгууллагад олгоно.

4.6. Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар энэхүү журмын 2.8-д заасан тухайн аймгийн ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн нийслэлийн нийтийн тээврийн хэрэгслээр үнэ төлбөргүй зорчсон нөхөн олговрыг Нийслэлийн тээврийн газрын дансанд улирал бүр шилжүүлнэ.

Тав. Бүрдүүлэх баримт бичиг

5.1. Ахмад настан цахим карт авах хүсэлт гаргахад дараах баримт бичгийг бүрдүүлнэ:

5.1.1. иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт;

5.1.2. цахим картын үнэ төлсөн баримт.

5.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн цахим карт авах хүсэлт гаргахад дараах баримт бичгийг бүрдүүлнэ:

5.2.1. иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт;

5.2.2. Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэрийн хуулбар;

5.2.3. цахим картын үнэ төлсөн баримт.

5.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд цахим карт авах хүсэлт гаргахад дараах баримт бичгийг бүрдүүлнэ:

5.3.1. төрсний гэрчилгээ, хуулбарын хамт;

5.3.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын шийдвэрийн хуулбар;

5.3.3. цахим картын үнэ төлсөн баримт.

5.4. Энэ журмын 2.8-д заасан ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд цахим карт авахдаа дээрх баримт бичгийг бүрдүүлэхээс гадна түр шилжин суурьшсан бүртгэл хийлгэсэн байна.

Зургаа. Бусад

6.1. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд цахим карт олгох үйл ажиллагаанд аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага хяналт тавина.

6.2. Цахим картыг хуурамчаар үйлдсэн, бусдад дамжуулсан, хууль бусаар авсан

иргэний цахим картыг хураан авна.

6.3. Хуурамч баримт бичиг бүрдүүлсэн, хуурамч мэдээлэл өгөх зэргээр үйлчилгээнд хамрагдах иргэнийг буруу тогтоосон албан тушаалтанд Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлд заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

6.4. Энэхүү журмын 5.2.2, 5.3.2-т заасан комиссын шийдвэрийг хуурамчаар үйлдсэн бол учирсан хохирлыг буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлж Зөрчлийн тухай болон бусад хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

6.5. Аймаг, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллага цахим карт авсан ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаархи мэдээллийг нийгмийн халамжийн мэдээллийн нэгдсэн санд оруулж мэдээ, тайланг сар, улирал, хагас, бүтэн жилээр гаргаж нийслэлийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагад хүргүүлнэ.

6.6. Цахим карт авах иргэний бүрдүүлсэн баримт бичгийг аймаг, нийслэл, дүүргийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагын архивт хадгална.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2017 оны 9 дүгээр сарын 13-ны өдөр

Улаанбаатар хот

Дугаар 251

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛ ТӨЛӨХ, ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖ ТОГТООХОД БАРИМТЛАХ САРЫН ХӨДӨЛМӨРИЙН ХӨЛСНИЙ ДЭЭД ХЭМЖЭЭГ ТОГТООХ ТУХАЙ

Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэгт заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 1, 5 дахь хэсэгт заасан хувь хэмжээгээр ажил олгогчийн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөх сарын хөдөлмөрийн хөлсний сан, түүнтэй адилтгах орлогын дээд хэмжээг тухайн ажил олгогчийн сарын нийт хөдөлмөрийн хөлсний сан, түүнтэй адилтгах орлогоор тогтоосугай.

2. Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсэгт заасан хувь хэмжээгээр даатгуулагчийн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөх сарын хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын дээд хэмжээг Засгийн газар, Хөдөлмөр, нийгмийн зөвшлийн гурван талт Үндэсний хорооноос баталсан сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 10 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцүү байхаар тогтоосугай.

3. Даатгуулагчид нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоох, цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр тогтоох сарын хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын дээд хэмжээг 2011 оны 4 дүгээр сарын 5-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд "Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр бодох цалингийн итгэлцүүр, тэтгэврийн доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай" Засгийн газрын 2012 оны 5 дугаар сарын 2-ны өдрийн 153 дугаар тогтоолын 2 дугаар зүйлийн "в"-д зааснаар, мөн өдрөөс хойшхи хугацаанд Хөдөлмөр, нийгмийн зөвшлийн гурван талт Үндэсний хорооноос баталсан сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 10 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцүү байхаар тус тус тооцсугай.

4. Энэ тогтоолыг 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

5. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөх, тэтгэвэр,

Шүүхийн ахмадуудын холбоо

тэтгэмж тогтоолгох сарын хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын дээд хэмжээг тогтоох тухай” Засгийн газрын 1996 оны 4 дүгээр сарын 16-ны өдрийн 80 дугаар тогтоол, “Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөх сарын хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын дээд хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” Засгийн газрын 1998 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн 92 дугаар тогтоолыг 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хүчингүй болсонд тооцсугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайдын үүрэг гүйцэтгэгч
Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалалын сайдын үүрэг гүйцэтгэгч

Ж.ЭРДЭНЭБАТ
Н.НОМТОЙБАЯР